

Openluchtbad Assen

Haalbaarheidsonderzoek

Eindrapportage

Arnhem, 27 februari 2023

Opdrachtgever	Gemeente Assen Team Ontwikkeling en Advies Dhr. B.J. Delhaas
Aan CC	B.Delhaas@Assen.nl J.Dreijer@Assen.nl
Zaaknummer	102346-2022
Auteur	Joop Scherpenzeel
Project	Haalbaarheidsonderzoek openluchtbad Assen
Betreft	Eindrapportage
Ons kenmerk	22030-003-jsc/hde
Contact	Tien organisatieadvies Utrechtseweg 70 6812 AH Arnhem jscherpenzeel@tienorganisatieadvies.nl

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt zonder uitdrukkelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUD

Samenvatting	4
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Onderzoeksvraag	7
1.3 Werkzaamheden	7
1.4 Contacten	8
2 Inventarisatie en analyse	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Zwemwater in Assen	9
2.3 Openluchtbaden	9
2.4 Zwemplassen	15
2.5 Trends en ontwikkelingen	18
2.6 Prognose bezoekaantallen	23
3 Een nieuw openluchtbad in drie varianten	24
3.1 Inleiding	24
3.2 Basisvariant	24
3.3 Uitgebreide variant	26
3.4 Luxe variant	28
4 Exploitatieprognoses	31
4.1 Inleiding	31
4.2 Uitgangspunten	31
4.3 Baten en lasten	33
5 Zoekgebieden locaties	34
5.1 Inleiding	34
5.2 Kenmerken	34
5.3 Conclusies	35
6 Vervolg	37
6.1 Inleiding	37
6.2 Mogelijke afwegingen	37
6.3 Ontwikkeling en realisatie	39
Bijlagen	43
1. Vragenlijst openluchtbaden	44
2. Vrijwilligersinzet	45

SAMENVATTING

In deze rapportage zijn de bevindingen beschreven van het onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuw openluchtbad in Assen, in drie varianten. Hiervoor is onder andere een eerder onderzoek uit 2008 geactualiseerd. Ook is een quick scan uitgevoerd naar mogelijke locaties en is rekening gehouden met eventuele marktpartijen die kansen zien voor de realisatie van een openluchtbad in combinatie met bestaande voorzieningen. Daarnaast zijn exploitatiegegevens van bestaande openluchtbaden opgevraagd en geanalyseerd.

De inwoners van Assen kunnen voor al hun zwembehoeften goed terecht in De Bonte Weaver, al kunnen de tarieven voor recreatieve zwemmers (pretzwemmers), ondanks de vele voorzieningen als hoogdrempelig worden ervaren. Afzonderlijke toegang tot alleen de openluchtbassins van De Bonte Weaver is echter niet mogelijk. Voor leeuwmen en doelgroepzwemmen kunnen Assenaren daarnaast terecht op wel drie andere locaties met elk een bassin van (zeer) beperkte omvang. Het dichtstbijzijnde openbare openluchtbad is De Leemdobben in Vries op zo'n 12 kilometer afstand. In en nabij Assen bevindt zich ook veel oppervlaktewater waarin gezwommen wordt, zoals vooral bij de Baggelhuizerplas.

Openluchtbaden in Nederland zijn de afgelopen twee decennia afgenomen in zowel aantal als bezoekaantallen. Desondanks kan een nieuw openluchtbad in Assen door ontwikkelingen als bevolkingsgroei en klimaatverandering rekenen op een potentieel verzorgingsgebied van het gehele lokale inwonertal van bijna 70.000 met een hoge bevolkingsdichtheid. De bijbehorende bezoekaantallen zijn per jaar als volgt geprognosticeerd.

- Variant 1. Basis 30.000 - 50.000; gemiddeld 40.000
- Variant 2. Uitgebreid 50.000 - 80.000; gemiddeld 65.000
- Variant 3. Luxe 75.000 - 125.000; gemiddeld 100.000

De varianten verschillen ten opzichte van elkaar als volgt in omvang en ambitieniveau.

Ruimte	Basis	Uitgebreid	Luxe
Entree	100 m ²	200 m ²	350 m ²
Horeca	100 m ²	350 m ²	500 m ²
Technische ruimten	240 m ²	320 m ²	450 m ²
Kleed-, wasruimten	174 m ²	242 m ²	345 m ²
Doucheruimten	66 m ²	78 m ²	105 m ²
Kleedcarrousels	-	-	160 m ²
Centrale badpost	8 m ²	8 m ²	8 m ²
Totaal binnenruimte	688 m²	1.198 m²	1.918 m²
Wedstrijdbassin	715 m ²	715 m ²	715 m ²
Doelgroepen-/speelbassin	285 m ²	285 m ²	285 m ²
Recreatiebassin	-	785 m ²	1.305 m ²
Peuterbassin	125 m ²	190 m ²	275 m ²
Duiktoren en -bassin	-	-	60 m ²
Waterglijbaan/-banen	-	150 m ²	225 m ²
Buitenruimten	3.687 m ²	7.677 m ²	16.217 m ²
Totaal buitenruimte	4.812 m²	9.802 m²	19.082 m²
Totaal generaal b.v.o.	5.500 m²	11.000 m²	21.000 m²

Tabel 1. Samenvatting ruimteprogramma's varianten

Hierbij wordt opgemerkt dat de perrons zijn inbegrepen bij het ruimtebeslag van de bassins.

Voor elk van deze varianten is een stichtingskostenraming en exploitatieprognose opgesteld waarvan de resultaten als volgt zijn samengevat.

Kenmerk ramingen en prognoses	Basis	Uitgebreid	Luxe
Ruimtebeslag in m ² b.v.o.	5.500	11.000	21.000
Stichtingskosten in € 1.000	5.500	9.300	17.000
Gemiddeld bezoekaantal per jaar	40.000	65.000	100.000
Exploitatiebaten jaar 1 in € 1.000	146	241	448
Exploitatielasten jaar 1 in € 1.000	646	1.041	1.749
Exploitatieresultaat jaar 1 in € 1.000	-500	-800	-1.300
Gemiddeld jaarlijks exploitatieresultaat jaar 1-20 in € 1.000	-542	-861	-1.380

Tabel 2. Samenvatting exploitatieprognoses varianten

Voor de realisatie van een openluchtbad kunnen in Assen meerdere locaties in aanmerking komen. Deze lijken voor de geschiktheid van de drie varianten op uitsluitend het criterium ruimte de volgende indicaties te geven.

Zoekgebied	Basis	Uitgebreid	Luxe
1. Havenkwartier / Centrum	+	-	-
2. Bonte Weaver / Stadsbroek	+	±	-
3. Baggelhuizerplas	±	+	+
4. Noorderpark / Pittelo / Peelo	+	±	-
5. TRZ / voormalig verkeerspark Assen	-	±	+

Tabel 3. Indicaties geschiktheid zoekgebieden

Voor een locatiekeuze dient bij voorkeur eerst de gewenste openluchtbadvariant te worden bepaald waarna de, nog nader te specificeren, locaties hieraan worden getoetst op criteria zoals de volgende.

- Grondeigendom
- Planologische (on-)mogelijkheden
- Ruimte en inrichting (waaronder bestaande voorzieningen en infrastructuur)
- Nabijheid en bereikbaarheid
- Sociale veiligheid
- Hinder en overlast
- Ontwikkelingspotentieel (ruimte voor groei en/of koppeling van functies)

Voor het besluit of en zo ja, welk buitenbad er in Assen moet komen, kunnen onder andere nog de volgende afwegingen worden gemaakt.

- Voor wie is het zwembad bedoeld
- Functioneel en/of recreatief
- Beschikbaarheid middelen
- Omvang en voorzieningenniveau

Voor het openluchtbad dienen wellicht nog andere productvisies, stichtingskostenramingen en exploitatieprognoses te worden opgesteld. Nadat hierover principebesluiten zijn genomen, dient de definitiefase zich aan waarin de geschikte locatie, het programma van eisen, faseringsplan en beheerplan worden opgesteld. Daarna kan de feitelijke ontwikkeling in gang worden gezet door de noodzakelijke procedures te starten voor ontwerp, grondverwerving, realisatie, fasering, vergunningen, et cetera. Deze procedures vergen een aanzienlijke hoeveelheid tijd en inzet van deskundigen uit vele disciplines. Uitgaande van gemeentelijke grondeigendom zonder ontwikkelingsbelemmeringen is op hoofdlijnen een planning opgesteld die resulteert in de openstelling van een openluchtbad vanaf het voorjaar van 2029. Daarbij kunnen zich omstandigheden voordoen die een kostenverhogend en/of vertragend effect hebben. Voor een aantal van deze omstandigheden is omschreven hoe hierop kan worden geanticipeerd.

Tien organisatieadvies
Arnhem, 27 februari 2023

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2008 is onderzoek verricht naar de haalbaarheid van een openluchtbad in Assen in drie varianten¹. In 2009 en 2010 is hieraan een vervolg gegeven door onderzoek naar een vierde en vijfde variant². Hierin is onder andere nagegaan welke voorzieningen gerealiseerd zouden kunnen worden en wat de stichtingskosten, bezoekaantallen en exploitatiebaten en -lasten daarvan zijn. De onderzoeken hebben niet geleid tot de realisatie van een openluchtbad maar de behoefte hieraan wordt in Assen nog wel gevoeld. In november 2021 heeft de gemeenteraad daarom bij motie het college opgedragen: "een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar wat reëel is in omvang, bezoekers, locatie en geld, zodat de gemeenteraad bij de volgende begrotingsbehandeling in 2022 daar definitieve keuzes in kan maken".³

1.2 Onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag die hieruit voortvloeit, is als volgt geformuleerd.

- Actualiseer het onderzoek uit 2008 en houdt daarbij rekening met de cijfermatige basis, de marktverkenning en de exploitatiescenario's.

Als onderdeel hiervan dient:

- een quick scan te worden uitgevoerd naar mogelijke locaties op basis van de locatie criteria;
- bij de marktverkenning rekening te worden gehouden met eventuele marktpartijen die kansen zien voor de realisatie van een openluchtbad, gecombineerd met bestaande voorzieningen.

1.3 Werkzaamheden

Het onderzoek is in opdracht van de gemeente Assen uitgevoerd door Joop Scherpenzeel van Tien organisatieadvies; de onderzoeksbevindingen zijn in deze rapportage omschreven. Het onderzoek is gestart met een analyse van schriftelijke informatie die desgevraagd door de gemeente Assen ter beschikking is gesteld. Vervolgens is door bureaustudie achtereenvolgens een marktanalyse, concurrentieanalyse en benchmarkanalyse uitgevoerd en zijn relevante trends en ontwikkelingen ten aanzien van (openlucht)zwembaden in kaart gebracht. Voor de benchmarkanalyse is gebruik gemaakt van informatie over bezoekaantallen, baten en lasten van openluchtbaden in overeenkomstige gemeenten voor zover die bereid waren dit beschikbaar te stellen. Op basis hiervan is een prognose opgesteld van de huidige en toekomstige behoeften aan een openluchtbad in Assen.

Vervolgens is een drietal mogelijke varianten geschetst voor de ontwikkeling van een openluchtbad in een basis, gemiddelde en luxe variant. Voor elke variant is een productvisie en een ruimtestaat geformuleerd waarin onder meer uitgangspunten ten aanzien van de buitenbassin(s), de ligweide, kleedruimten en eventuele aanvullende voorzieningen (horeca, speeltuin, sportvelden et cetera) zijn opgenomen. Ook zijn stichtingskostenramingen en exploitatieprognoses opgesteld. Locaties die in Assen mogelijk in aanmerking komen voor de realisatie van een openluchtbad zijn op hoofdlijnen behandeld en op geschiktheid beoordeeld.

Tot slot zijn conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan voor de door de gemeente Assen te maken keuzen over het al dan niet realiseren van een openluchtbad.

¹ Haalbaarheidsonderzoek openluchtzwembad, R07-106.865, Hopman Andres Consultants, 23 januari 2008

² Haalbaarheidsonderzoek openluchtzwembad vervolg, R09-104.1010, Hopman Andres Consultants, 3 juni 2009 en Exploitatieprognose openluchtzwembad, R10-101.1083, Andres CS, 6 april 2010

³ Motie Openluchtzwembad, aangenomen op 4 november 2021

1.4 Contacten

Gedurende de werkzaamheden is er regelmatig contact onderhouden met de gemeente Assen. Naast telefonisch overleg met de ambtelijk opdrachtgever zijn in dit kader ook de volgende besprekingen gevoerd.

- 7 september 2022 - startgesprek ambtelijk opdrachtgever
- 14 november 2022 - voortgangsgesprek met de ambtelijke en bestuurlijke opdrachtgever
- 20 december 2022 - presentatie college van burgemeester en wethouders
- 19 januari 2023 - presentatie gemeenteraad

Met de bedrijfsleiding van De Bonte Weaver is op 14 november 2022 een oriënterend gesprek gevoerd. Op 5 oktober is per e-mail een aantal bestaande openluchtbaden benaderd met het verzoek om gegevens beschikbaar te stellen over hun voorzieningen, bezoekaantallen, baten en lasten, zie paragraaf 2.3.4. Ten behoeve van de respons zijn in de maanden november, december en januari meerdere reminders verstuurd en telefoongesprekken gevoerd.

Tien organisatieadvies wil de bedrijfsleiding van de volgende zwembaden bedanken voor de informatie die ten behoeve van dit onderzoek door hen beschikbaar is gesteld.

- De Borghoorns in Annen
- De Bonte Weaver in Assen
- Borgerlerbad in Deventer
- De Leewal in Exloo
- Het Zwanemeer in Gieten
- De Vliet in Leiden
- De Buiner Streng in Nieuw-Buinen
- De Zwaoi in Valthermond

2 INVENTARISATIE EN ANALYSE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn trends en ontwikkelingen beschreven alsmede de resultaten van de marktanalyse, concurrentieanalyse en benchmarkanalyse die zijn uitgevoerd. Een en ander heeft geleid tot een prognose van de behoeften aan een openluchtbad in Assen.

2.2 Zwemwater in Assen

Zwemwater met een geconditioneerde waterkwaliteit bevindt zich in Assen op de volgende locaties.

Locatie	Aard	m ² Overdekt	m ² Openlucht
De Bonte Weaver	openlucht 25 meterbassin		± 250 m ²
	openlucht recreatiebassin		± 100 m ²
	overdekt 25 meterbassin	± 375 m ²	
	overdekt instructiebassin	± 150 m ²	
	overdekt recreatiebassin	± 600 m ²	
	subtotaal	± 1.125 m ²	
Rob Sports	overdekt instructiebassin	± 60 m ²	
De Dolfijn / Het Schakelveld	overdekt instructiebassin	± 80 m ²	
De Dolfijn / Van Boeijen	overdekt instructiebassin	± 100 m ²	
Totaal		± 1.365 m²	± 350 m²

Tabel 4. Zwembaden in Assen

Uit de tabel blijkt dat de inwoners van Assen voor al hun zwembehoeften goed terecht kunnen in De Bonte Weaver. Naast een overdekt recreatiebassin met veel aanvullende voorzieningen voor vooral de recreatieve zwemmers (pretzwemmers) voorziet De Bonte Weaver ook in de vooral functionele zwembehoeften van verenigingszwemmers, leswemmers en zogenaamde doelgroepzwemmers. Voor banenzwemmers hanteert De Bonte Weaver maatschappelijke (niet-kostendekkende) tarieven en voor pret- en leswemmers marktconforme commerciële tarieven. Daarnaast kunnen Assenaren voor leswemmen en doelgroepzwemmen terecht op wel drie andere locaties met elk een bassin van (zeer) beperkte omvang.

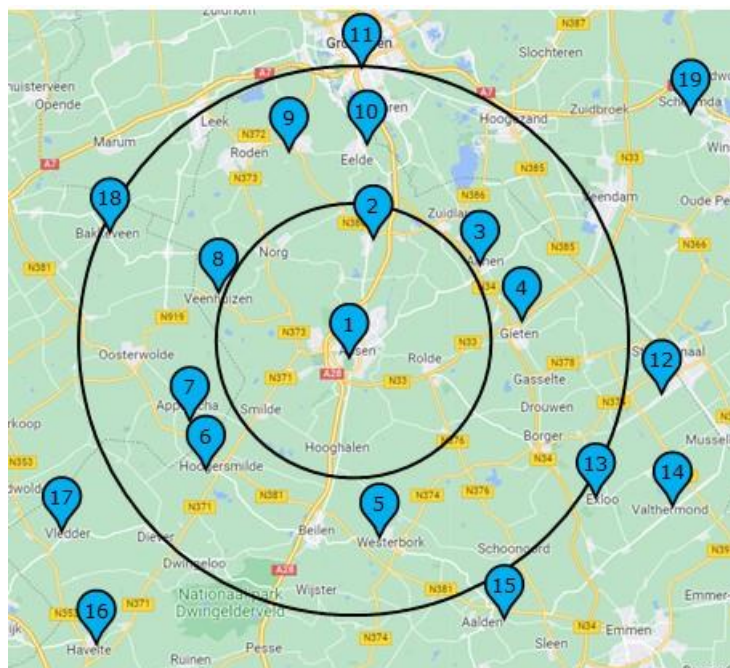
In en nabij Assen bevindt zich ook veel oppervlaktewater waarin gezwommen wordt, zoals vooral bij de Baggelhuizerplas. Het zwemwateraanbod in de regio wordt in de volgende paragrafen verder behandeld.

2.3 Openluchtbaden

2.3.1 Locaties en aanbod

In de onderstaande figuur is aangegeven welke openbaar toegankelijke openluchtbaden zich binnen een afstand van circa 15, respectievelijk 30 kilometer van De Bonte Weaver bevinden. Hieruit blijkt onder andere dat De Leemdobben in Vries het dichtstbijzijnde openbaar toegankelijke⁴ openluchtbad is en zich op circa 13 kilometer afstand van De Bonte Weaver bevindt. De zeven openluchtbaden die zich binnen 20 kilometer van De Bonte Weaver bevinden, zijn kort toegelicht.

⁴ Het dichtstbijzijnde niet-openbaar toegankelijke openluchtbad bevindt zich op Vakantiepark Witterzomer, op circa 3 kilometer van De Bonte Weaver. Dit is alleen toegankelijk voor gasten.

1.	De Bonte Wever, Assen
2.	Leemdobben, Vries
3.	De Borghoorns, Annen
4.	't Zwanenmeer, Gieten
5.	De Boskamp, Westerbork
6.	Bosbad, Hoogersmilde
7.	Bosbad, Appelscha
8.	Openluchtbad, Veenhuizen
9.	Zomerbad, Peize
10.	Lemferdinge, Paterswolde
11.	De Papiermolen, Groningen
12.	De Buiner Streng, Nieuw-Buinen
13.	De Leewal, Exloo
14.	De Zwaoi, Valthiermond
15.	Zweeloo, Zweeloo
16.	De Kerkvlekken, Havelte
17.	Het Bosbad, Vledder
18.	Dúndelle, Bakkeveen
19.	De Ringberg, Scheemda

Figuur 1. Openluchtbaden in de regio

1. De Bonte Wever in Assen (0 km)

Het uitgebreide subtropisch zwem- en saunaparadijs maakt deel uit van een grootschalig sport-, recreatie- en evenementencentrum met onder andere hotel, restaurants, fitness en congresfaciliteiten.

Het zwembad beschikt onder andere over een golfslagbassin, whirlpools, wildwaterkreek (stroomversnelling), peuterbassin, twee glijbanen, Finse sauna, kelosauna, Turks stoombad, warmtebanken, verwarmd openlucht recreatiebassin, verwarmd openlucht 25-meterbassin en een ligweide. Bij het toegangstarief voor pretzwemmen zijn drankjes en het gebruik van lockers inbegrepen. Op woensdag- en vrijdagmiddag hoeven tot 31 maart alleen kinderen te betalen; ouders mogen gratis mee. De openluchtbassins zijn geopend van 1 april tot en met 31 oktober.

2. De Leemdobben in Vries (12 km)

Het plaatsje Vries met circa 4.000 inwoners (gemeente Tynaarlo) beschikt over een openlucht-bassin, gesitueerd tussen sportvelden en een ijsbaan. De accommodatie is gebouwd in 1975 en beschikt over ongeveer 1.225 m² zwemoppervlakte. Het bad beschikt over drie bassins: een kleuterbassin, een ondiep bassin en een diep bassin. Daarnaast is er een familiegljibaan voor vier personen en twee springplanken. De bassins zijn omsloten door een zonneweide met bebossing die voorzien is van speeltoestellen en picknickbanken. Daarnaast beschikt het over meerdere recreatieve voorzieningen waaronder twee beachvolleybalvelden, een voetbal/ basketbalveld en een groot springkussen. De restauratieve voorziening betreft een kiosk met terras. Mits de weersomstandigheden het toelaten, is het zwembad in de ochtenduren van de wintermaanden ook geopend voor banenzwimmers, in tijdsblokken van 45 minuten.

3. De Borghoorns in Annen (16 km)

In het westen van de dorpskern Annen (circa 3.600 inwoners) in de gemeente Aa en Hunze ligt openlucht-zwemaccommodatie De Borghoorns. Dit groot, functioneel zwembad is zoals de meeste openluchtbaden geopend van begin mei tot en met begin september. Het bad bestaat uit twee 25-meter bassins, een 20-meter bassin en een peuterbassin. Het bezoekaantal in 2022 bedroeg naar schatting ruim 25.000; op 2 september werd de 25.000^e bezoeker van dat seizoen verwelkomd.

4. 't Zwanemeer in Gieten (18 km)

Sport en recreatiebad 't Zwanemeer bestaat al sinds 1935 en is gelegen in het Zwanemeerbos in Gieten (circa 5.000 inwoners) van de gemeente Aa en Hunze. Het zwembad biedt een 25-meter wedstrijdbassin, een recreatiebassin en een peuterbassin. Het wedstrijdbassin is voorzien van startblokken en beschikt over de benodigde wedstrijdlijnen en waterpolodoelen. Het recreatiebassin omvat een familiegljibaan van 12 meter lengte, een stroomversnelling, een bubbelbank en diverse spuitattributen. Het peuterbassin is eveneens uitgerust met enkele losse speelattributen. De accommodatie bestaat verder uit een zandstrand, speeltuin, beachvolleybalveld, beachvoetbalveld, een ligweide, enkele grasstroken en heeft het een beschutte ligging. Het bezoekaantal in 2022 bedroeg naar schatting bijna 30.000; op 15 augustus werd de 25.000^e bezoeker van dat seizoen verwelkomd.

5. De Boskamp in Westerbork (18 km)

Openluchtzwembad 'De Boskamp' dateert oorspronkelijk van 1966 en is gesitueerd in de bossen van Westerbork (ruim 4.500 inwoners) in de gemeente Midden-Drenthe.

Het beschikt over een roestvaststalen 25-meterbassin met een dieper gedeelte voor een 1 en 3 meter duikplank. Het bassin loopt over in een recreatiebassin met familiegljibaan, waterparaplu, bruisbank en een waterkanon. Daarnaast beschikt het over een apart kleuterbassin met grote zonneweide. Het bad heeft tevens een buiten- en binnenterras met kleine horeca.

6. Bosbad in Hoogersmilde (16 km)

Het Bosbad in Hoogersmilde (circa 1.300 inwoners; gemeente Midden-Drenthe) is een openlucht-bad van beperkte omvang. Het grote bassin meet 25 x 10 meter en bestaat uit een diep en een ondiep gedeelte, gescheiden door een drijflijn.

Verder bevinden er zich een peuter-/kleuterbassin van samen circa 75 m² en enkele speeltoestellen. Alle opstellen zijn uitgevoerd in houtbouw. Het Bosbad is in exploitatie bij de Stichting Recreatie Hoogersmilde en gelegen tussen vakantiepark Het Drentse Wold en camping De Reeënwissel.

7. Bosbad in Appelscha (18 km)

Dit zwembad in de bossen van Appelscha (circa 4.800 inwoners; gemeente Ooststellingwerf) is een S-vormig 50-meterbassin met aan de uiteinden aan de ene kant een waterspeeltuin en aan de andere kant een diep deel met twee springplanken. In het 50-meterbassin komen ook de 40-meterglijbaan en de familiegljbaan uit. Apart van het grote bassin is er nog een peuterbassin. Het zwembad is omgeven door een ligweide met onder andere twee trampolines en een springkussen.

8. Openluchtbad in Veenhuizen (14 km)

Aan de rand van Veenhuizen (circa 1.300 inwoners; gemeente Noordenveld) ligt het openluchtzwembad Veenhuizen. In 1992 is het zwembad van Justitie overgenomen door Stichting Zwembad Veenhuizen die sindsdien de exploitatie voert mede dankzij een jaarlijkse subsidie van de gemeente Noordenveld. Het zwembad is in 2021 gerenoveerd en beschikt over circa 900 m² zwemoppervlak, verdeeld over een 25-meter wedstrijd-/instructiebassin met springplank, een recreatiebassin met miniglijbaan en een kleuterbassin. Daarnaast ligt een zonneweide met beperkte recreatieve voorzieningen. Voor consumptieverkoop is er een kiosk.

2.3.2 Tarieven

Locatie		peuter	kind	volwassene
1. De Bonte Wever Assen	Maandag t/m vrijdag, per dag	gratis	€ 7,25	€ 9,50
	Weekend-, feest- en schoolvakantiedagen, per dag	gratis	€ 9,50	€ 13,50
	Avond	gratis	€ 6,50	€ 7,50
	Banenzwemmen	€ 5,00 of € 90,00 voor 25 badenkaart		
2. De Leemdobben Vries	Regulier	€ 3,80	€ 5,50	€ 5,50
	Daluren / 55+			€ 3,80
	25 badenkaart			€ 105,00
	Jaarabonnement			€ 255,00
3. De Borghoorns Annen	Regulier	gratis	€ 5,80	€ 5,80
	Daluren	gratis	€ 3,50	€ 3,50
	Banenzwemmen	gratis	€ 3,50	€ 3,50
4. 't Zwanemeer Gieten	Regulier	gratis	€ 5,80	€ 5,80
	Daluren	gratis	€ 3,50	€ 3,50
	Banenzwemmen	gratis	€ 3,50	€ 3,50
5. De Boskamp Westerbork	Regulier		€ 4,15	€ 5,30
	Avondtarief vanaf 18:30 uur			€ 2,70
	Seizoenkaart			€ 79,10
6. Bosbad Hoogersmilde	Abonnement tot 16 jaar		€ 40,00	
	Abonnement 16 jaar en ouder			€ 45,00
	Gezinsabonnement			€ 70,00
7. Bosbad Appelscha	Regulier (kinderen tot 1 jaar gratis)			€ 7,95
8. Zwembad Veenhuizen	Regulier	gratis	€ 6,00	€ 6,00
	Ochtend-/avondkaart			€ 3,00
	Groepen vanaf 10 personen, pp			€ 4,00
	Bedrijfsabonnement			€ 300,00

Tabel 5. Tarieven openluchtbaden

2.3.3 Bezoekaantallen

De volgende openluchtbaden maakten hun bezoekaantallen van 2018 openbaar.

Openluchtbad	Wateroppervlak	Plaats	Bezoekaantal
Haasbroek	± 750 m ²	Zoeterwoude ZH	21.000
Kleine Oase	± 600 m ²	Leimuiden ZH	22.000
De Griffioen	± 600 m ²	Grijpskerk Gr	35.000
De Fuut	± 600 m ²	Reeuwijk ZH	35.000
Pr. Willem Alexanderbad	± 600 m ²	Koudekerk ZH	36.000
Aarweide	± 750 m ²	Nieuwveen ZH	53.000
Werkina	± 1.000 m ²	Werkendam ZH	54.000
De Meermin	± 1.500 m ²	Steenbergen NB	62.000
Den Inkel	± 2.000 m ²	Kruiningen Zld	36.000
De Dobbe	± 2.000 m ²	Noordwolde Frl	51.000
De Vliet	± 2.000 m ²	Leiden ZH	105.000
Papiermolen	± 2.000 m ²	Groningen Gr	100.000
Openluchtbad	± 2.000 m ²	Zwolle Ov	110.000

Tabel 6. Bezoekaantallen 2018

Veel van hen hebben de zomer van 2018 ervaren als het best bezochte seizoen in vijftientig jaar. Dit is te danken aan de weersomstandigheden die dat seizoen niet alleen erg goed waren maar ook zeer gunstig over de vakantieperiode verspreid waren. In jaren met zeer ongunstige weersomstandigheden zijn de bezoekaantallen de helft of minder. In 2019 waren de aantallen over het algemeen maar iets lager dan in 2018; die van 2020 en 2021 waren veel lager als gevolg van de Coronacrisis. Hoewel de bezoekaantallen hoger zijn naarmate de wateroppervlakte en het verzorgingsgebied groter zijn, laten de bezoekaantallen van De Meermin en De Dobbe zien dat dit verband niet heel sterk is.

2.3.4 Benchmarkvergelijking exploitatie

Inventarisatie en analyse gegevens

Voor het toetsen en beoordelen van de onderzoeksresultaten en de daarop te baseren besluitvorming heeft Tien organisatieadvies namens de gemeente Assen 29 bestaande openluchtbaden in 25 gemeenten benaderd met het verzoek om gegevens beschikbaar te stellen over hun voorzieningen, bezoekaantallen, baten en lasten. Hiervoor konden zij gebruik maken van de vragenlijst die is opgenomen in bijlage 1. Aan dit verzoek is door zeven openluchtbaden gehoor gegeven, waarvan de algemene kenmerken als volgt zijn gegeven.

Algemene kenmerken	De Vliet	De Leewal	De Zwaai	Buiner Streng	Zwanemeer	De Borghoorns
Plaats	Leiden	Exloo	Valthermond	Nieuw-Buinen	Gieten	Annen
Exploitatiejaar	2022	2015	2015	2015	2022	2022
Bouwjaar/renovatiejaar	1964/2020	.	.	.	1996	.
Eigendom/exploitatie	gemeente	gem./BV	gem./BV	gem./BV	gemeente	gemeente
Wateroppervlakte (m ²)	1.849	1.085	561	495	1.036	975
Aantal inwoners gemeente	125.000	25.500			25.500	
Aantal baden in gemeente combi/overdekt/openlucht	1/1/1	0/0/3	0/0/3	0/0/3	0/0/2	0/0/2

Tabel 7. Algemene kenmerken benchmarkbaden

Het zevende bad dat gegevens beschikbaar heeft gesteld, is het Borgerlerbad in Deventer. Dit bad is een zogenaamd combibad en beschikt over zowel openluchtwater (1.500 m²) als overdekt water (375 m²). Vanwege dit overdekte water en de jaarronde openstelling van het bad wijken de bezoekaantallen, baten en lasten sterk af van de baden die uitsluitend over openluchtbassins beschikken. Het Borgerlerbad is daarom niet inbegrepen in de vergelijking.

De exploitatieresultaten van de overige zes baden zijn als volgt geanonimiseerd en samengevat. Hierbij is een onderverdeling gehanteerd naar meer of minder dan 1.000 m² wateroppervlak.

Exploitatieresultaten

EXPLOITATIE	> 1.000 m ²			< 1.000 m ²		
BEZOEK * 1.000	minst	gemiddeld	best	minst	gemiddeld	best
Totaal	30	66	98	22	27	35
BATEN * € 1.000						
Totaal excl. horeca	89	132	214	32	59	104
Horeca	0	5	9	0	2	2,5
LASTEN * € 1.000						
Totaal excl. kapitaallasten	579	393	298	212	159	120
Personeel	337	204	131	95	80	62
Energie	121	79	46	30	25	19
Onderhoud	97	93	88	81	44	21
Administratie/verzekeringen/heffingen	26	13	1	10	6	3
Overige	14	14	0	9	8	7
Kapitaallasten/huur	192	104	2	68	25	0
VERBRUIK						
Elektra 1.000 kWh	115	77	39	67	57	46
Gas 1.000 m ³	80	70	61	25	21	17
Water 1.000 m ³	8	6	5	2	2	2
INDICES						
Personeelslasten per m ² zwemwater	182	147	121	168	126	97
Personeelslasten per bezoek	4,77	3,35	1,87	3,80	3,01	2,40
Energielasten per m ² zwemwater	65	58	44	54	40	27
Energielasten per bezoek	1,53	1,25	0,99	1,38	0,99	0,55
Lasten per m ² water excl. kapitaallasten	313	293	280	293	241	214
Lasten per bezoek excl. kapitaallasten	9,93	6,72	4,32	8,48	6,04	4,17
Lasten per inwoner excl. kapitaallasten	11,90	9,41	4,63	8,31	6,24	4,71
Baten per m ² water	83	98	116	69	84	107
Baten per zwembadbezoek	1,28	2,27	3,33	0,99	2,37	4,16
Baten per inwoner	1,71	3,06	3,92	1,34	2,38	4,08
Resultaat per m ² water	-304	-268	-198	-137	-184	-235
Resultaat per bezoek	-10,50	-6,41	-3,07	-7,04	-4,62	-3,35
Resultaat per inwoner	-12,35	-8,42	-4,46	-6,90	-4,82	-3,00
Dekkingsgraad excl. kapitaallasten	30%	33%	37%	24%	36%	49%
Animo	0,79	1,57	2,75	0,86	1,07	1,36

Tabel 8. Exploitatieresultaten benchmarkbaden

Bezoek aantallen

Uiteraard betrof het bezoek voornamelijk recreatief zwemmen, maar ook andere bezoekgroepen kwamen voor. Dit kon voor de betreffende exploitatiejaren per seizoen als volgt worden gespecificeerd, waarbij de aantallen tussen de grote en kleine baden niet of nauwelijks verschillen.

- Leszwemmen vond plaats bij vijf van de zes baden met gemiddeld 3.000 bezoeken.
- Verenigingszwemmen vond plaats bij vier van de zes baden met gemiddeld 2.800 bezoeken.
- Schoolzwemmen vond plaats bij drie van de zes baden met gemiddeld 300 bezoeken.

Baten

De baten bestaan hoofdzakelijk uit entreegelden maar ook uit horeca- en overige opbrengsten waaronder reclame en donaties. Gemeentelijke exploitatiebijdragen en subsidie maken geen deel uit van de baten. Voor de horecabaten is uitgegaan van de huuropbrengst (in geval van verhuur) of de bruto marge (omzet minus inkoop).

Lasten

Opgemerkt wordt dat de som van alle laagste waarden per kostenpost niet gelijk is aan de laagste totaalwaarde. Ditzelfde geldt voor de gemiddelden en hoogste waarden. Dit komt doordat een bad op de ene kostenpost hoog kan scoren en op de andere kostenpost laag terwijl in de vergelijking per kostenpost steeds de laagste, gemiddelde en hoogste waarde per bad is genomen.

2.4 Zwemplassen

In Nederland zijn er 889 officiële zwemplekken waar de waterkwaliteit geregeld wordt gecontroleerd. De locatie, kenmerken en waterkwaliteit kunnen geraadpleegd worden via waterkaart.net en zwemwater.nl. Op basis hiervan is in de onderstaande figuur aangegeven welke openbaar toegankelijke zwemplassen zich binnen een afstand van circa 15, respectievelijk 30 kilometer van De Bonte Wever bevinden. Zwem- en recreatieplassen op campings die alleen toegankelijk zijn voor campinggasten, zoals de zwemplas bij Witterzomer in Assen, Hof van Saksen in Rolde⁵ en de Tien Heugten in Schoonloo, zijn niet meegenomen in deze analyse.

2.4.1 Locaties en aanbod

De elf zwemplassen die zich 15 kilometer of minder van De Bonte Wever bevinden, zijn als volgt kort toegelicht.

1. Baggelhuizerplas in Assen (2 km)

Met de Baggelhuizerplas, ooit ontstaan door zandafgravingen, beschikt Assen over een attractieve en vrij toegankelijke recreatieplas die door de gemeente wordt beheerd. De plas ligt in een 125 ha groot recreatiegebied waar ook gefietst en gewandeld wordt. Er is een groot strand, speleiland en vlonder in het water met glijbaan en kabelbaan. Het water is zo'n 2,5m diep. Op het terrein is ook een kiosk, toiletten, een douche en sportvelden (volleybalveld en voetbalveld). Nabij de badzone is een speciale BBQ-/picknickplaats. Het is bereikbaar met het OV en er is voldoende parkeergelegenheid. De aantrekkingskracht van de plas heeft in de afgelopen jaren impulsen gekregen en in het voorjaar van 2024 wordt er een nieuw horecapaviljoen in gebruik genomen dat, anders dan de kiosk, jaarrond geopend zal zijn.

⁵ Het overdekte zwembad van Hof van Saksen is op weekdagen buiten de schoolvakanties wel voor pretzwemmen door daggasten opengesteld. Een bezoek kost per persoon € 25,- vanaf 8 jaar, € 20,- van 7-4 jaar en is gratis voor 0-3-jarigen. Voor uitsluitend banenzwemmen is het tarief € 5,-.

2. Zandwinplas in Ubbena (9 km)

Deze zandwinplas geldt niet als officiële zwemplek waar de waterkwaliteit wordt gecontroleerd. De plas bestaat uit twee afzonderlijke delen waarvan in één deel nog actief zand wordt gewonnen. De toegang tot dit deel is met het omringende terrein verboden voor onbevoegden vanwege instortingsgevaar en drijfzand. In de zomer van 2021 is melding gemaakt van illegaal bezoek door vooral jeugd.

3. 't Veenmeer in Tynaarlo (15 km)

De grote en diepe zwemplas ligt op Villapark Akenveen waardoor entreeheffing plaatsvindt. Mogelijkheden tot surfen zorgen voor een extra aantrekkingskracht. Het doorzicht is middelmatig en de plas beschikt over de nodige horeca- en sanitaire voorzieningen.

4. Natuurbad Tynaarlo (15 km)

Direct ten westen van 't Veenmeer bevindt zich het Natuurbad dat alleen toegankelijk is voor inwoners van het dorp Tynaarlo en hun gasten. Er zijn geen horeca- en sanitaire voorzieningen.

5. De Vledders, Schipborg (15 km)

Zwemplas De Vledders ligt op twee kilometer ten zuidoosten van 't Veenmeer en behoort tot Camping De Vledders. De zwemplas is daardoor niet vrij toegankelijk. Dagbezoek aan de camping kost € 3,00.

7. 't Gasselternveld in Gasselte (15 km)

Deze zwemplas is vrij toegankelijk en wordt beheerd door Staatsbosbeheer. In de plas bevindt zich een zwemzone die tot circa 2,00 m diep is. Daarbuiten is het water zeer diep waardoor het risico van onderkoeling door koude waterstromen bestaat.

8. 't Nije Hemelriek in Gasselte (16 km)

Direct naast 't Gasselternveld heeft deze vrij toegankelijke en middelgrote zwemplas de beschikking over diverse voorzieningen waaronder toiletten, horecavoorzieningen en afvalbakken. Een zandstrand en ligweide zijn eveneens aanwezig. Het water is niet dieper dan 1,50 meter. Er wordt geen entreegeld geheven.

9. De Kleine Moere in Grolloo (14 km)

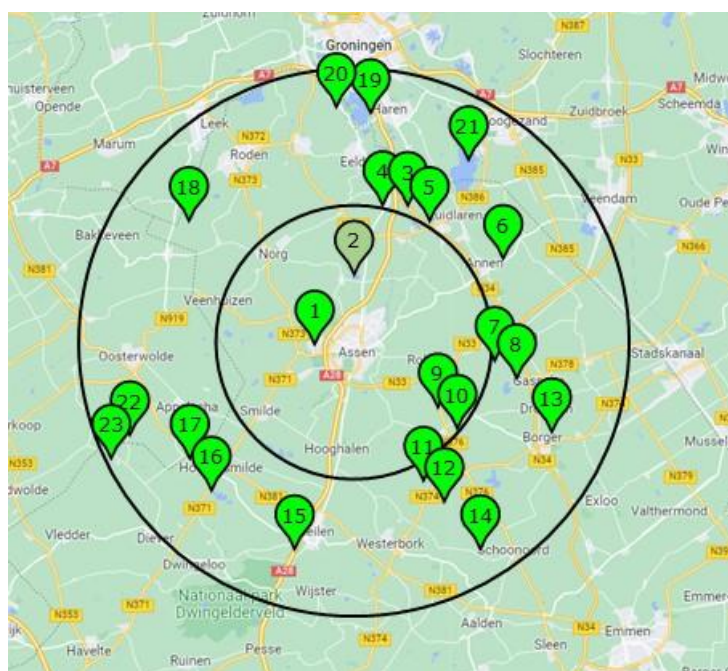
Het gebied De Moere bestaat uit een kleine zwemplas en een grote voormalige zandwinplas waarin niet gezwommen kan worden. De zwemplas is in gebruik bij het outdoor belevingspark Joytime dat entree heft. Het gebied is te bereiken per openbaar vervoer. Horecavoorzieningen, toiletten en afvalbakken zijn aanwezig.

10. De Berenkuil in Grolloo (12 km)

De ondiepe (<0,90m.) zwemplas De Berenkuil in Grolloo ligt op camping "Landgoed De Berenkuil" en voorziet daardoor in de nodige faciliteiten. Het ondiepe water heeft een beperkte doorkijk van minder dan 0.50 meter. Er wordt entree geheven. Per openbaar vervoer is de plas niet bereikbaar.

11. Ieberenplas in Schoonloo (15km)

Deze ondiepe, middelgrote recreatieplas wordt beheerd door Staatsbosbeheer en is gratis toegankelijk. De plas beschikt over een kiosk en toiletten en er zijn afvalbakken aanwezig. Het beschikt over een zandstrand maar is niet direct met het OV bereikbaar.

1. Baggelhuizen, Assen
2. Zandwinplas, Ubbena
3. 't Veenmeer, Tynaarlo
4. Natuurbad, Tynaarlo
5. De Vledders, Schipborg
6. De Groenlanden, Annen
7. 't Gasselternveld, Gasselte
8. 't Nije Hemelriek, Gasselte
9. De Kleine Moere, Grolloo
10. De Berenkuil, Grolloo
11. Ieberenplas, Schoonloo
12. 't Loomer, Schoonloo
13. Hunzedal, Borger
14. Kuierpad, Schoonoord
15. Ter Hosterzand, Beilen
16. Blauwe Meer, Dinxperlo
17. De Horrebieter, Hoogersmilde
18. Ronostrand, Een
19. Paterswoldsemeer, De Lijte
20. Hoornseplas, Groningen
21. Zuidlaardermeer, Meerwijk
22. Canadameer, Appelscha
23. De Waterse Koele, Wateren

Figuur 2. Zwemplassen in de regio

2.4.2 Voorzieningen en toegankelijkheid

	1. Baggelhuizen	2. Zandwinplas	3. Veenmeer	4. Natuurbad	5. De Vledders	7. Gasselternveld	8. Nije Hemelriek	9. De Kleine Moere	10. De Berenkuil	11. Ieberenplas
Kenmerk										
Horeca	✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓
Drijflijn	✓		✓	✓	✓	✓		✓		
Douches	✓		✓		✓				✓	
Speel-/ligweide	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	
Speeltoestellen								✓	✓	
Infobord	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Parkeergelegenheid	✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓
Bereikbaar met OV	✓		✓					✓		
EHBO	✓		✓		✓			✓		
Afvalbakken	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Fietsenstalling	✓		✓			✓	✓			✓
Toiletten	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Doorzicht in meters	0,5	.	0,5	0,5	1,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Max. diepte in meters	2,0	.	5,0	5,0	2,5	2,0	2,0	5,0	0,9	2,0
Entreeheffing	-	-	€	€	€	-	-	€	€	-

Tabel 9. Voorzieningen en toegankelijkheid zwemplassen. Bron: waterkaart.net en zwemwater.nl.

Van al deze zwemplassen is de waterkwaliteit, gebaseerd op het gemiddelde van de meetgegevens van de laatste vier badseizoenen, beoordeeld als uitstekend.

2.5 Trends en ontwikkelingen

2.5.1 Bevolking

Volgens het CBS neemt het inwonertal van Assen toe van bijna 69.500 in 2023 tot circa 73.200 in 2050. Alleen de categorie 50-70-jarigen neemt met circa 4.000 af; alle overige categorieën nemen toe. Bij de 80-90-jarigen doet zich de grootste toename voor, namelijk van 3.000 naar bijna 6.000. Om de groei mogelijk te maken, neemt het aantal woningen tot 2040 met circa 3.600 toe.

2.5.2 Aantal openluchtbaden

In Nederland neemt het aantal openluchtbaden met geconditioneerd zwemwater in de loop der jaren per saldo af. In de regio Assen lijkt dit sinds 2007 te zijn beperkt tot slechts één openluchtbad; zwembad De Peppel in Beilen. Anno 2023 bevindt zich hier geen openlucht 25-meter-bassin en peuter-/kleuterbassin meer.

2.5.3 Klimaat

Door klimaatverandering stijgt het gemiddelde aantal warme en zonnige dagen in Nederland waardoor de belangstelling voor openluchtbaden en zwemplassen kan toenemen. Bijkomend verschijnsel is de toename van verontreinigd oppervlaktewater door vooral blauwalg, zoals zich in de zomer van 2022 voordeed bij zwemplas Het Hunzedal in Borger⁶. De concentratie blauwalg was hier dusdanig hoog dat de provincie en het waterschap hiervoor waarschuwing afgaven, terwijl de situatie in andere Drentse zwemplassen nog wel in orde was⁷. Naast temperatuur en zonlicht staat de kwaliteit van zwemplassen ook onder invloed van meststoffen die vanuit de agrarische sector in oppervlaktewater voorkomen. Een en ander zou kunnen leiden tot een afname van het zwemplasbezoek en een toename van het openluchtbadbezoek. De bezoekaantallen van openluchtbaden in Nederland zijn de afgelopen jaren echter niet toegenomen; zie onderstaand.

2.5.4 Bezoekgroepen

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling van de bezoekgroepen van openbare zwembaden met een maatschappelijke functie en tariefstructuur beschreven. Deze bevindingen hebben vooral betrekking op overdekte baden en combibaden maar zijn ook van toepassing op openluchtbaden.

Algemeen

In de afgelopen twintig jaar nam het aantal zwembadbezoeken in Nederland af terwijl het aantal zwembaden daalde. Het aantal zwembadbezoeken per inwoner gemiddeld, het animocijfer, is daarmee sterk afgenomen. Begin 2000 waren animocijfers van 10,0 geen uitzondering, anno 2021 zien we deze alleen nog terug in relatief kleine gemeenten met een relatief hoge stedelijkheid. Anno 2021 geldt een animocijfer van circa 5 als gemiddeld.

De daling is vooral zichtbaar aan het recreatieve bezoek; verwacht wordt dat deze daling aanhoudt waarmee ook de totale bezoekaantallen in Nederland en Assen de komende jaren verder afnemen, ondanks incidentele pieken die sterk samenhangen met warme zomers⁸.

⁶ Eind september 2022 werd de waterkwaliteit weer in orde bevonden maar gebaseerd op het gemiddelde van de meetgegevens van de laatste vier badseizoenen is de beoordeling slecht. Bron: [zwemwater.nl](https://www.zwemwater.nl)

⁷ Bron: [RTV Drenthe](https://www.rtv-drenthe.nl)

⁸ Zoals 2018 liet zien.

Recreatief zwembadbezoek (pretzwemmen) in openluchtbaden hangt zeer sterk samen met de weersomstandigheden op weekend- en vakantiedagen. Met uitzondering van banenzwemmen is voor de meeste recreatieve zwembadbezoekers het vermaakaspect van groter belang dan het beweegaspect. Om voor deze groep aantrekkelijk te blijven, is daarom regelmatige product- vernieuwing nodig waarbij het afgelopen decennium in toenemende mate concurrentie wordt ondervonden van de opkomst van commerciële vermaakscentra als overdekte speeltuinen, kartbanen, skihallen, klim- en adventurecentra, trampolinecentra, paintball- en lasergames en natuurlijk ook pretparken. Daarnaast spelen ook goedkope vliegtickets naar all inclusive resorts en beeldschermgebruik een rol bij de afname van zwembadbezoek.

Dergelijke concurrentie wordt voor de functionele zwembehoeften veel minder ervaren en is beperkt tot de opkomst van commerciële zwemscholen. Feit is dat de producteisen voor functionele zwembehoeften redelijk constant zijn en doorgaans alle vervuld kunnen worden vanuit een wedstrijdbassin. De daling van de bezoekersaantallen is door de jaren heen dan ook vooral zichtbaar aan het recreatieve bezoek. Voor de functionele zwembehoeften (doelgroepen-, instructie- en verenigingszwemmen) geldt dat de bezoekersaantallen veel constanter zijn en uitsluitend onder invloed staan van veranderingen in het zwemwateraanbod en de bevolkingssamenstelling.

Pretzwemmen

Als gevolg van de voorgaand omschreven ontwikkelingen neemt het aantal recreatieve zwem- voorzieningen in Nederland af. Nieuwe zwembaden beschikken soms nog over een waterglijbaan en een whirlpool, maar vaak ook wordt ervoor gekozen om ten behoeve van de jeugd het wedstrijd- bassin op vaste tijden te voorzien van opblaasbare spelelementen.

Wat hierbij een rol speelt, is dat recreatieve zwemvoorzieningen meer verlieslatend zijn dan functionele zwemvoorzieningen. Voor pretzwemmen is relatief veel personeelsinzet voor toezicht en schoonmaak nodig en om aantrekkingskracht te behouden, moeten zwembaden blijven investeren in productvernieuwing. Toch zijn er gemeenten die op recreatief zwemmen (blijven) inzetten. Een belangrijke reden hiervoor is dat de tarieven van zwembaden doorgaans veel lager zijn dan die van pretbedrijven en daarmee de voorkeur van vooral gezinnen uit de laagste inkomensgroepen hebben; zeker als het zwembad zich op loopafstand bevindt.

Banenzwemmen

Veel zwembaden rekenen banenzwemmen ook tot recreatief zwemmen. Het bezoekersaantal van banenzwemmen is in de afgelopen jaren licht toegenomen onder invloed van onder andere:

- een stijgende belangstelling voor anders-georganiseerd sporten (geen lidmaatschap en verenigingsverplichtingen), hetgeen mogelijk ten koste van verenigingszwemmen gaat (zie: *verenigingszwemmen*);
- meer aandacht voor een gezonde leefstijl met regelmatige sport- en beweegactiviteiten;
- het besef dat zwemmen de minst blessuregevoelige sport- en beweegvorm is;
- het toegenomen aanbod van banenzwemuren in zwembaden, al dan niet onder begeleiding van een techniektrainer.

Doelgroepzwemmen

Doelgroepzwemmen was begin jaren 2000 sterk in opkomst om dezelfde redenen als bij banenzwemmen. Groot verschil is dat doelgroepzwemmen per definitie om begeleide activiteiten gaat die bij voorkeur plaatsvinden in een bassin met een hogere watertemperatuur en een beweegbare bodem. De kern van activiteiten vormden "ouder-kindzwemmen" en "meer bewegen voor ouderen". Daarnaast is het aanbod deels onderhevig aan trends.

Anno 2021 vormen doelgroepzwemmers een kleine maar stabiele bezoegroep die voor de zwembadexploitatie zeer gewild is omdat doelgroepzwemmen tijdens daluren kan worden aangeboden en bij relatief hoge tarieven en voldoende deelname relatief hoge opbrengsten oplevert. Openluchtbaden worden ten opzichte van overdekte baden veel minder door doelgroepzwemmers bezocht vanwege de lagere water- en omgevingstemperatuur.

Instructiezwemmen

Samen met verenigingszwemmen geldt instructiezwemmen als activiteit die het bestaansrecht van openbare overdekte zwembaden het meest rechtvaardigt. Net als bij doelgroepzwemmen levert instructiezwemmen bij relatief hoge tarieven en voldoende deelname ook relatief hoge opbrengsten op. Instructiezwemmen kan echter alleen op buitenschoolse tijden worden aangeboden, als ook de recreatieve, banen-, doelgroep- en verenigingszwemmers van de bassins gebruik willen maken. De meeste zwembaden worden daarom op weekdays overdags weinig benut terwijl er op namiddagen en avonden soms ruimtetekort is. Mede als gevolg hiervan bestaan er commerciële zwemscholen die in toenemende mate met openbare zwembaden concurreren. Deze concurrentie is in Assen ruim aanwezig; in een nieuw openluchtbad zal hier weinig behoefte aan zijn.

In Nederland halen kinderen uit een gezin met een laag inkomen minder vaak het B- en het C-diploma dan kinderen uit gezinnen met een hoger inkomen⁹. Negen op de tien Nederlandse gemeenten zetten regelingen in om zwemvaardigheid en zwemveiligheid bij kinderen – uit arme gezinnen – te stimuleren; ongeveer een derde van de gemeenten heeft een actieve rol heeft bij schoolzwemmen¹⁰. Voor kinderen waarvan de ouders verzuimen¹¹ hen geheel of deels (alleen A-diploma) te laten instructiezwemmen, hanteren sommige gemeenten een vangnetregeling dat voorziet in:

- een financiële regeling via het Jeugdfonds Sport & Cultuur, stichting leergeld en/of andere organisaties;
- schoolzwemvarianten.

Schoolzwemmen

Sinds 1985 gaan scholen en gemeenten zelf over de organisatie en financiering van schoolzwemmen, wat in veel gevallen heeft geleid tot de afschaffing ervan. De meeste gemeenten vinden dat de verantwoordelijkheid voor de zwemvaardigheid van kinderen bij de ouders ligt.

Zij zien wel een ondersteunende rol voor de overheid, maar willen dat ouders en scholen de financiën grotendeels voor hun rekening nemen¹². Voor de exploitatie van zwembaden is dit te betreuren omdat het tijdens daluren kan plaatsvinden. Hoewel de schoolzwemopbrengsten grotendeels konden worden verschoven naar het instructiezwemmen heeft dit voor de meeste zwembaden per saldo nadelig uitgepakt.

Verenigingszwemmen

Uit de ledentalrapportages van NOC*NSF blijft dat de Koninklijke Nederlandse Zwem Bond in 2021 circa 116.000 leden had; dat is gelijk aan 0,66% van alle Nederlanders. In 2010 was dit 140.618 en 0,85%.

Omdat de meeste openluchtbaden alleen in de zomermaanden zijn geopend als zwemverenigingen niet of nauwelijks activiteiten ontplooiën, is het verenigingsgebruik meestal beperkt.

⁹ Bron: Zwemvaardigheid 2018: inzicht in het zwemdiplomabezit van kinderen en volwassenen, factsheet 2019/19, Mulier Instituut.

¹⁰ Bron: Lokale stimulering zwemmen en zwemveiligheid, factsheet 2021/8, Mulier Instituut.

¹¹ Verzuim doorgaans door financiële en/of verstandelijke tekortkomingen.

¹² Bron: NQS

Overige

Onder overig zwembadbezoek wordt vaak whirlpool, zonnebank en/of saunagebruik verstaan. Onder invloed van de afnemende recreatieve functies van zwembaden vindt dit steeds minder plaats.

2.5.5 Verzelfstandiging

Naast het besluit om een openluchtbad te sluiten, kiezen gemeenten ook voor het verzelfstandigen van de exploitatie. Voorbeelden hiervan zijn:

- de gemeente Borger-Odoorn die de exploitatie van de drie openluchtbaden De Leewal, de Buiner Streng en de Zwaoi in 2019 heeft ondergebracht in een besloten vennootschap
- de gemeente Stadskanaal waarin de exploitatie van 't Vlasmeer, Bad Noord en De Horsten in 2022 in handen is gesteld van de lokale gemeenschap.

Aan de keuze voor verzelfstandiging ligt soms, maar niet altijd, een bezuinigingstaakstelling ten grondslag die het meest wordt gezocht in het toepassen van vrijwilligersinzet.

Bij nieuwe openluchtbaden kan hier vrijwel geen succesvol beroep op worden gedaan; het ontbreekt hiervoor eenvoudigweg aan draagvlak. Bij bestaande zwembaden die met sluiting worden bedreigd, is het draagvlak voor vrijwilligersinzet veel hoger; zie bijlage 2.

2.5.6 Aantrekkingskracht De Bonte Wever

De Bonte Wever heeft in de afgelopen jaren het voorzieningenniveau verhoogd en behoort tot de top 100 van grootste horecabedrijven in Nederland. Het openluchtbad had in 2007 een ligweide van circa 400 m², inmiddels is dit uitgebreid tot circa 1.000 m². Een bezoek aan het openluchtbad geeft ook recht op het gebruik van de vele andere (zwem-)voorzieningen van De Bonte Wever hetgeen de commerciële entreekosten ruimschoots rechtvaardigt. Dit neemt niet weg dat de maatschappelijke tarieven van de meeste andere openluchtbaden aanzienlijk lager zijn. Mensen die uitsluitend een openluchtbad willen bezoeken, zullen daarom minder snel geneigd zijn dit bij De Bonte Wever te doen. Een afzonderlijke openstelling en entreemogelijkheid zou hier verandering in kunnen brengen maar zou ook afbreuk doen aan het totaalconcept van De Bonte Wever.

2.5.7 Waterbehandeling en RVS openluchtbassins

Voor de waterbehandeling van openluchtbassins is niet altijd meer een chloor- of zoutelektrolyse-installatie benodigd, maar kan ook gebruik worden gemaakt van een natuurlijke zuivering door planten via een zogenaamd granulaat- en/of helofytenfilter. In landen als Duitsland en Oostenrijk wordt dit al jaren toegepast. In Nederland is dit in 2019 geïntroduceerd in Zwembad De Peppel in Ede en krijgt het navolging in andere openluchtbaden, waaronder sinds voorjaar 2021 openlucht-zwembad De Loete in Haastrecht. Naast exploitatievoordelen draagt deze wijze van waterbehandeling bij aan een verhoogde gezondheidsbeleving.

Openluchtbassins kunnen worden gematerialiseerd op basis van roestvaststaal, beton voorzien van tegels of beton voorzien van coating. De eerste toepassingen van RVS in Nederland dateren van zo'n twintig jaar geleden en krijgen steeds meer navolging. RVS stelt eisen aan de samenstelling van de bodem en het grondwater welke geen hoog gehalte aan ijzer en/of alkalische delen (chloriden, et cetera) mag bevatten. RVS verhoudt zich dan ook minder goed met traditioneel gechloreerd water. Verder moet, afhankelijk van de gangbare grondwaterstand, rekening mee worden gehouden dat diepe bassins vrijwel altijd in het grondwater staan.

2.5.8 Spray parks

Spray parks zijn waterspeelplaatsen met watersproei-installaties als fonteinen, waterkanonnen, waterstorttoestellen, et cetera waarmee vooral door kinderen gespeeld kan worden. Het water uit de installaties komt op een vlakke vloer terecht en wordt direct afgevoerd. Hierdoor biedt het een veilige speelomgeving en de mogelijkheid om nagenoeg al het water op te vangen en opnieuw te gebruiken. Sommige spray parks worden gerealiseerd als vervanging van een (deel van een) openluchtbassin, zoals bijvoorbeeld bij openluchtbad De Kerkvlekken in Havelte. Een spray park heeft een optimale aantrekkingskracht bij een hoge watertemperatuur, een zeer hoge luchttemperatuur en een zeer zonnige locatie. Spray parks worden daarom succesvol toegepast in landen waarin de buitentemperaturen oplopen tot 40°C. Bij buitentemperaturen lager dan 25°C is de aantrekkingskracht beperkt.

2.5.9 Instructiebassins

Van alle zwembadbezoekers vormen de instructiezwemmers de meest lucratieve doelgroep die bovendien een beperkt voorzieningenniveau behoeven. Commerciële zwemscholen spelen hier goed op in door zwemlessen aan te bieden vanuit zwembaden bij hotels, fitnesscentra, zorginstellingen en zwembaden die zij voor dit doel zelf laten realiseren. Voorheen weken zij alleen voor het diplomazwemmen nog uit naar zwembaden met een 25-meterbassin; hiervoor volstaat inmiddels ook een 20-meterbassin of geven zij eigen zwemdiploma's uit¹³. Zwemscholen die niet het zwem-ABC voeren, kunnen daardoor in een nog kleiner zwembad¹⁴ instructiezwemmen aanbieden zoals in Assen gebeurt bij Rob Sport, De Dolfijn Het Schakelveld en De Dolfijn Van Boeijen. Gezien het totaal aan zwemlesaanbieders in Assen zal hier in een nieuw openluchtbad weinig behoefte aan zijn.

2.5.10 Verduurzaming

Volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer¹⁵ geldt voor middelgroot- en grootgebruikers van energie de verplichting om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te nemen (art. 2.15, lid 1). Dit zijn inrichtingen met een energiegebruik groter dan 50.000 kWh en/of 25.000 m³ gas op jaarbasis (lid 7). Voor specifieke erkende maatregelen met een aannemelijke terugverdientijd van minder dan vijf jaar zijn in de Activiteitenregeling onder bijlage 10, behorend bij artikel 2.16 van de Activiteitenregeling, lijsten¹⁶ opgenomen voor onder andere de sport- en recreatiebranche, waaronder openbare zwembaden vallen.

Over het algemeen zijn in bestaande openluchtwembaden in de loop der jaren diverse duurzaamheidsmaatregelen getroffen zoals een isolatiedeken op het wateroppervlak, zonnecollectoren, palletkachels en/of biogas-/co-mestvergistingsinstallaties.

De alternatieve vorm van energie die anno 2023 het meest gangbaar is voor zwembaden, betreft zonne-energie die wordt opgewekt met een PVT installatie voor zowel elektrische als thermische energie. Het zwembad wordt dan niet langer meer door gas en eventueel hout verwarmd.

¹³ Uitgifte van het zwem-ABC is voorbehouden aan de nationale raad zwemveiligheid. Zwembaden die het zwem-ABC voeren, voldoen aan de eisen en richtlijnen van de raad waaronder het afzwemmen in tenminste een 20-meterbassin. Sommige zwemscholen voeren eigen diploma's.

¹⁴ Dit kan een eigen instructiebassin zijn of een gehuurd bassin bij een fitnessonderneming of zorginstelling.

¹⁵ Zie: [Activiteitenbesluit milieubeheer](#)

¹⁶ Zie: [Erkende maatregelen voor energiebesparing in de sport- en recreatiebranche](#)

Bij de realisatie van een gasloos / "all electric" zwembad behoren ook maatregelen als:

- a. Toepassen van warmtepompen waaronder een lucht-water warmtepomp met een hoge COP;
- b. Zonneboiler systeem voor een hoog vermogen voor douchebeurten;
- c. Elektrische boiler voor het opwarmen van de restant behoefte van het warm tapwater.

Een geheel zelfvoorzienend openluchtbad kan hierbij eenvoudiger worden benaderd dan een overdekt bad, omdat een openluchtbad slechts beperkt geopend is in de circa twintig weken per jaar met de meeste zonuren. Het aanbod van zonne-energie dat niet benodigd is voor eigen gebruik en ook niet kan worden terug geleverd aan het elektriciteitsnet gaat verloren of wordt opgeslagen in bijvoorbeeld een accupakket of de grond (warmte/koudeopslag). Deze toepassingen zijn sterk in ontwikkeling maar op de schaal van zwembaden nog niet algemeen inzetbaar. Ook bij "all electric" openluchtbaden is het daarom benodigd om aanvullend kilowatturen af te nemen van het elektriciteitsnet op momenten dat de zon niet schijnt maar er wel een warmwatervraag is. Openluchtbad De Leemdobben in Vries laat zien dat het desondanks mogelijk is om het bad ook in de wintermaanden (beperkt) open te stellen.

2.6 Prognose bezoekaantallen

Bezoekaantallen van openluchtbaden lopen vandaag de dag uiteen van circa 15.000 per jaar voor kleine openluchtbaden met een klein verzorgingsgebied tot 100.000+ voor grote openluchtbaden met een groot verzorgingsgebied. Dit is minder dan in het verre verleden toen bezoekaantallen van 50.000 tot 200.000+ nog heel gewoon waren. Redenen van deze afname zijn in de voorgaande paragrafen benoemd. Bij bestaande openluchtbaden kan de afname worden beperkt indien het bevolkingsaantal toeneemt.

Voor zwemmen in de openlucht zijn de mogelijkheden in Assen beperkt tot de commercieel geëxploiteerde buitenbassins met geconditioneerd zwemwater van De Bonte Weaver en het oppervlaktewater van de gratis toegankelijke zwemplas in Baggelhuizen. Voor alternatieven kunnen de inwoners van Assen terecht bij de vele openluchtbaden en zwemplassen in de omgeving, die zich echter alle op tenminste 12 kilometer afstand bevinden.

Een nieuw openluchtbad in Assen kan daarmee rekenen op een potentieel verzorgingsgebied van het gehele lokale inwonertal van bijna 70.000 met een hoge bevolkingsdichtheid. De bijbehorende bezoekaantallen zijn per jaar als volgt geprognosticeerd.

▪ Variant 1. Basis	30.000 - 50.000; gemiddeld	40.000
▪ Variant 2. Uitgebreid	50.000 - 80.000; gemiddeld	65.000
▪ Variant 3. Luxe	75.000 -125.000; gemiddeld	100.000

De varianten zijn in het volgende hoofdstuk schetsmatig uitgewerkt.

3 EEN NIEUW OPENLUCHTBAD IN DRIE VARIANTEN

3.1 Inleiding

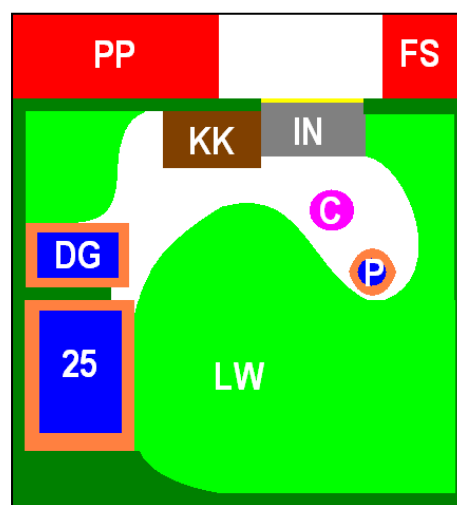
In dit hoofdstuk is ingegaan op de wijze waarop en voorwaarden waaronder er in Assen een nieuw openluchtbad kan worden gerealiseerd. Dit is op hoofdlijnen uitgewerkt in een omschrijving van de voorzieningen, ruimten, oppervlakken, sfeer, doelgroepen en maximum capaciteit voor drie varianten.

3.2 Basisvariant

3.2.1 Ruimteprogramma

De basisvariant voorziet in eerste instantie in de basis-behoeften: openluchtwemwater met een voornamelijk sporttechnische invulling. Voor de basisvariant wordt uitgegaan van navolgend ruimteprogramma:

- 25x15 meter wedstrijdbassin (25) met 1 meter duikplank en startblokken;
- een 10x15 meter ondiep doelgroepen-/speelbassin (DG);
- een peuterbassin (P);
- een kleine kiosk (C);
- een ligweide van bijna 2.500m² (LW);
- een dames- en herenkledkamer (KK);
- een grote entree (IN);
- een parkeerplaats met 30 plaatsen (PP).

Figuur 3. Basisvariant

Ambitieniveau: een basisvoorziening openluchtbad voor inwoners en gasten van Assen

3.2.2 Sfeerbeschrijving

De uitstraling van de basisvariant is voornamelijk gericht op functionaliteit: het aanbieden van schoon en veilig openluchtwemwater. Op een relatief klein terrein worden overzichtelijk de verschillende faciliteiten aangeboden om te voldoen aan de primaire behoefte van de bezoeker. Deze bezoeker vormt vooral de banenzwemmer en de ouder met kinderen die op een warme dag willen zwemmen en spelen. Bezoekers hechten waarde aan toegankelijkheid, veiligheid, hygiëne, duidelijkheid en functionaliteit.

Vanaf de ingang is er direct toegang tot de kledkamers of kan men rechtstreeks doorlopen naar het terrein. Vanaf de kledkamers kan men ook direct het buitenterrein bereiken. De ligweide is één groot geheel waarbij door middel van natuurlijke plooiingen een scheiding tussen de verschillende gebieden wordt gecreëerd. Het wedstrijd- en doelgroepen-/speelbassin zijn naast elkaar geplaatst en strak (rechthoekig) vormgegeven. Het 25-meter wedstrijdbassin is bij uitstek geschikt voor het zwemmen van banen en organiseren van waterpolowedstrijden. Het doelgroepen-/speelbassin is beschikbaar voor de jonge jeugd en activiteiten zoals aquajoggen en aquafitness. Dit bad is iets kleiner en daardoor makkelijker en goedkoper te verwarmen.

Dit is gedaan om specifieke doelgroepen die behoefte hebben aan warmer zwemwater beter van dienst te kunnen zijn.

Naast de ligweide is een klein kleuter- / peuterbassin te vinden met enkele kleine waterspeel-attributen. Om veiligheidsredenen wordt deze aan de andere kant van het terrein geplaatst. Eveneens is er een kleine horecakiosk te vinden op het terrein waar drank, ijs en kleine snacks verkocht worden. Voor de momenten waarop deze niet open is, staat er een frisdrankautomaat en snoep- / gezondheidsautomaat bij ingang / kleedkamers.

3.2.3 Gebouwen en ruimte

Het terrein wordt afgebakend door middel van een hek en een paar meter bosschage. Hierdoor wordt een natuurlijke omgeving gecreëerd met de nodige privacy. De opstallen op het terrein zullen sober en doelmatig worden vormgegeven, met een hoge functionaliteit. De dames- en herenkleedkamers worden uitgevoerd inclusief sanitaire voorzieningen zoals toiletten en douches. De kiosk is een eenvoudig, rond huisje met een deur en schuifraam, met binnen mogelijkheden tot het aansluiten van een koelkast en vriezer waarmee ijs en drankjes gekoeld kunnen worden.

Onderdeel	Oppervlak in m ²
Bassins	1.125
Wedstrijdbassin	375
Doelgroepen-/speelbassin	150
Peuterbassin	50
Perrons	550
Opstallen	688
Entreegebouw	100
Kleedgebouw	240
Techniek	240
Kiosk	100
Badmeesterspost	8
Terrein	3.687
Ligweide en terras	2.387
Parkeren en ontsluiting	1.300
Totaal b.v.o., circa	5.500

Tabel 10. Globaal ruimtebeslag basisvariant

3.2.4 Potentieel

Door de focus op functionaliteit te leggen, zal de recreatieve bezoeker niet speciaal geneigd zijn om het bad te bezoeken ten faveure van andere baden. Met name de korte afstand zal ertoe leiden dat recreatieve bezoekers de voorkeur geven aan dit bad. De structurele gebruiker zal tevreden zijn, het bad is ruim opgezet waardoor de ruimte voldoende is en het bad beschikt over de basis-vereisten.

De beoogde doelgroepen zijn:

- inwoners van de gemeente Assen;
- functionele gebruikers van openluchtwemwater;
- sportieve volwassenen en ouderen;
- gezinnen met jonge kinderen.

Het maximale aantal bezoekers per dag bedraagt circa 1.250. De basisvariant heeft een lokaal verzorgingsgebied en heeft met haar productaanbod geen maximaal bereik.

3.3 Uitgebreide variant

3.3.1 Ruimteprogramma

De tweede variant is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten als de eerste variant met aanvullingen ten behoeve van vooral de recreatieve bezoeker. De functionaliteit bedraagt hier vooral het 25-meterbassin dat relatief dicht bij de kleedkamers ligt. Het doelgroepenbassin is gekoppeld aan een recreatiebassin (RB) waar tevens een grote waterglijbaan (GB) op uitkomt. In de hoek van de ligweide is, afgeschermd van de rest, het kleuter-/peuterbassin (P) geplaatst. Eveneens is er een beachvolleybalveld (BV) aangelegd en een kleine speeltuin (ST) met enkele recreatieve speeltoestellen. De horeca is verdeeld in een kleine kiosk voor drank, ijs en snacks en een groter terras met uitzicht over het hele bad aan de andere kant.

In een hoek van de grote catering bevinden zich nog (extra) kleedlokalen en sanitaire voorzieningen. Tot slot is voorzien in voldoende parkeergelegenheid voor auto's (75 plaatsen) en een ruime fietsenstalling (80m²).

Figuur 4. Gemiddelde variant

Ambitieniveau: een aantrekkelijk totaal aanbod voor inwoners en gasten van Assen en buurgemeenten

3.3.2 Sfeerbeschrijving

Deze variant is geschikt voor zowel functioneel als recreatief gebruik door meer verscheidenheid aan voorzieningen. Door de centrale ligging van de kleedaccommodaties ten opzichte van het 25-meterbassin en het doelgroepen-/speelbassin hoeft er tijdens niet-recreatieve uren maar een klein gedeelte van het zwembad open te zijn.

Op warme zomerdagen zal ook de rest van het bad open zijn. Door de koppeling van het doelgroepenbassin aan het recreatiebassin wordt er in de belevingswereld van de bezoeker meer recreatief zwemwater gecreëerd. In de ligweide zijn enkele wandelpaden aangelegd zodat de bezoekers geen last hebben van elkaar wanneer men van / naar de ligplaatsen loopt. Aan de hand van de ligging van de paden en de bosschage in het midden, valt een indeling te maken voor de verschillende doelgroepen.

Waar de ouders met jonge kinderen meer in de buurt van het peuter- / kleuterbassin en de speeltuin zullen liggen, zullen de jongeren meer in de buurt van het beginpunt van de waterglijbaan en vooral het recreatiebassin plaatsnemen. De sportieve jongvolwassenen zullen eerder in de buurt van het beachvolleybalveld hun plek zoeken. De ouderen zullen eerder kiezen voor een rustiger plekje in de buurt van de cateringvoorziening.

3.3.3 Gebouwen en ruimte

De gebouwen zijn ruim opgezet en strak vormgegeven. De grote cateringvoorziening met terras kan eventueel ook aan de buitenkant geopend worden voor bezoek in de winter of losse verkoop van ijs in de zomer. Het terras met binnen een snufje grand café is geschikt voor de meer oudere bezoeker en kan gedurende de avonduren een gezonde hap bieden voor de sporters. De kiosk is iets frivoler opgezet en biedt in de zomer meer mogelijkheden dan de basisvariant, maar verder dan patat met een frikadel, een ijsje en blikje cola zal de kiosk niet reiken. De kleedkamers zijn wat ruimer opgezet en er zijn, naast grote heren- en dameskleedkamers, ook kleine kleedhokjes beschikbaar.

Onderdeel	Oppervlak in m ²
Bassins	2.125
Wedstrijdbassin	375
Doelgroepen-/speelbassin	150
Recreatiebassin	400
Peuterbassin	100
Waterglijbaan	100
Perrons	1.000
Opstallen	1.198
Entreegebouw	200
Kleedgebouw	320
Techniek	320
Horeca	350
Badmeesterspost	8
Terrein	7.677
Ligweide en terras	4.402
Beachvolleybal	250
Speeltuin	525
Parkeren en ontsluiting	2.500
Totaal b.v.o., circa	11.000

Tabel 11. Globaal ruimtebeslag gemiddelde variant

3.3.4 Potentieel

De focus van deze variant is verdeeld over zowel de recreatieve als de functionele aspecten van een openluchtbad. De toegenomen attractiviteit zal ervoor zorgen dat de bezoekers vanuit een ruimere omgeving naar het bad zullen komen dan bij de basisvariant. Alleen wanneer bezoekers specifiek kiezen voor een waterpark, zullen zij niet kiezen voor dit bad. Daarnaast zijn ook de mogelijkheden voor de functionele gebruiker voldoende; er kan hooguit een probleem komen met doelgroepbewust zwemmen tijdens typische recreatieve uren zoals de vakantie en zomerse weekenden. De beoogde doelgroepen zijn:

- recreatieve zwimmers;
- functionele gebruikers van openlucht zwemwater;
- inwoners en gasten van de gemeente Assen en de directe omgeving;
- sportieve (jong) volwassenen en sportieve ouderen;
- schoolkinderen in de leeftijd 12-16 jaar;
- gezinnen met jonge kinderen.

Het maximale aantal bezoekers per dag bedraagt circa 2.500. Door het grotere recreatieve aanbod, heeft deze uitgebreide variant een (beperkt) bovenlokaal verzorgingsgebied en een hoog bereik.

Door meer te bieden dan alleen openluchtzwemwater, worden de mogelijkheden van het bad verruimd en trekt het zelfs bezoekers aan die het bad meer bezoeken om te recreëren dan uitsluitend om te zwemmen.

De sporttechnische functie in de vorm van een 25-meterbassin is blijven bestaan, terwijl de functionaliteit van het doelgroepen-/speelbassin ten opzicht van de tweede variant is vergroot. De temperatuur van het zwemwater in het doelgroepen-/speelbassin kan worden verhoogd, om tegemoet te komen aan specifieke wensen van bijvoorbeeld reumapatiënten. Door de indeling van het terrein kunnen de bezoekers met een niet-recreatieve insteek snel van kleed- en douche-ruimten naar de bassins en weer terug. Eventueel is het mogelijk om het doelgroepen-/speelbassin te overkappen om zodoende de mogelijkheden verder te vergroten. Hier is bij de verdere uitwerking vooralsnog geen rekening mee gehouden.

Het recreatiebassin biedt met een spray park, speeleiland en een tweede, brede familiegljbaan (eventueel gekoppeld aan een snelle, rechte, steile eenpersoonsglijbaan) nog meer recreatieve waarde. Verdere uitbreidingen naar een golfslagbad of een zwemgrot zijn eveneens mogelijk. Het peuter-/kleuterbassin is uitgebreid en heeft daardoor meer wateroppervlak gekregen. Tevens is het mogelijk in dit bad meer speelattributen aan te brengen. Een extra bassin in de vorm van een duiktoren is eveneens aangebracht. Door de duiktoren, met 1-, 3-meter planken en 5-meter platform, apart te plaatsen hoeft het bassin niet verwarmd te worden. Het is immers niet de bedoeling dat de zwemmers in dit water blijven liggen. Door de aanvulling is het eveneens mogelijk schoonspringen of een NK Bommetje in het zwembad te organiseren.

Naast het water is er een drietal speelvelden aangelegd: twee beachvolleybalvelden en een stenen voetbalveld of pannakooi. De mogelijkheid bestaat voor een beachvolleybalclub om de locatie buiten recreatieve uren te gebruiken voor trainingen, wedstrijden of zelfs toernooien. Het voetbalveld kan eventueel ook in zandvorm worden vormgegeven, waardoor er met verplaatsbare netten zelfs een derde volleybalveld kan worden gecreëerd. Eveneens zijn er enkele stenen tafeltennistafels met ijzeren netjes aangelegd. De catering kan een rol vervullen bij het verhuren van toebehoren voor deze recreatieve componenten.

Als laatste zou er tegen het zwembad aan in de buurt van de catering een minigolfbaan aangelegd kunnen worden. Door de dubbele koppeling (zowel via zwembad als via catering) kunnen ook mensen die niet in het zwembad zijn, gebruik maken van deze voorziening. Het aanbrengen van de minigolfbaan zorgt voor extra recreatieve waarde waardoor mensen langer in het bad zullen blijven. Een dag zwembad wordt daardoor eerder een dagje uit.

De verschillende paden zorgen voor een natuurlijke verdeling van de mensen over de ligweide. Hierbij is te zien dat de gezinnen wat verder weg zijn van de baden en dicht bij de speeltuin en peuter-/kleuterbassin, de ouderen wat dicht bij de grotere cateringaccommodatie en de kleedkamers. De jeugd zal zich meer begeven rondom het recreatiebassin, de duiktoren en de speelvelden.

3.4.3 Gebouwen en ruimte

De gebouwen zijn divers ingericht. De kleedkamers zijn wat meer op functionaliteit gericht en zodoende wat ruimer opgezet en strakker vorm gegeven. De twee kleedhok-carroussels zijn wat kleiner ingesteld, waardoor meer mensen tegelijkertijd kunnen omkleden. Mannen en vrouwen gebruiken hier dezelfde hokjes. Naast de hokjes zullen zich openlucht-douches bevinden, waar na het zwemmen afgedoucht kan worden. De catering bestaat uit een restaurant / café met ruim terras en een kiosk aan de andere kant van het terrein. De kiosk zal meer gericht zijn op kleine koude en warme snacks, waarbij er vanuit gegaan wordt dat mensen de gekochte snacks en drankjes niet in de directe omgeving van de catering nuttigen maar meenemen naar de ligweide. De grote catering daarentegen is meer gericht op maaltijden en lunches die op het terras of binnen kunnen worden genuttigd. Uiteraard zullen ook gezonde snacks niet op het menu ontbreken. Eventueel zijn er nog mogelijkheden voor een fitnessruimte (tweede verdieping van de catering) en een minigolfparcours (buitenruimte), hetgeen ook de horecafunctie ondersteunt.

Onderdeel	Oppervlak in m ²
Bassins	2.865
Wedstrijdbassin	375
Doelgroepen-/speelbassin	150
Recreatiebassin	750
Peuterbassin	150
Duiktoren	40
Waterglijbaan	150
Perrons	1.250
Opstallen	1.918
Entreegebouw	350
Kleedgebouw	450
Techniek	450
Horeca	500
Kleedcarroussel	160
Badmeesterspost	8
Terrein	16.217
Ligweide en terras	9.107
Beachvolleybal	500
Voetbal	800
Tafeltennis	60
Speeltuin	750
Parkeren en ontsluiting	5.000
Totaal b.v.o., circa	21.000

Tabel 12. Globaal ruimtebeslag luxe variant

3.4.4 Potentieel

Het zwaartepunt in deze variant ligt op recreatief gebruik, maar ook aan de sporttechnische behoefte wordt voldaan. De attractiviteit zal bezoekers van binnen en buiten de regio naar het bad toe trekken. De mogelijkheden die geboden worden gaan zelfs breder dan alleen zwemmen. De aanleg van de minigolfbaan en de beachvolleybalvelden zal zelfs een aantal bezoekers zonder primaire zwembehoefte naar het bad trekken. Beoogde doelgroepen zijn:

- recreatieve zwemmers;
- gezinnen met jonge kinderen;
- schooljeugd in de leeftijd van 12-19 jaar;
- jong volwassen;
- sportieve ouderen;
- inwoners en gasten van de gemeente Assen en ver daarbuiten;
- verenigingszwemmers;
- fitnesszwemmers;
- gezondheidszwemmers;
- beachvolleyballende jeugd en volwassen;
- recreatieve bezoekers van een mogelijke minigolfbaan.

De maximale variant heeft een regionaal verzorgingsgebied en een maximaal bereik. Het maximale aantal bezoekers op één dag bedraagt circa 6.000.

4 EXPLOITATIEPROGNOSES

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is voor elk van de scenario's een exploitatieprognose opgesteld voor een periode van twintig jaar. Hieraan voorafgaand zijn eerst de eenmalige stichtingskosten geraamd die in de vorm van rente- en afschrijvingslasten op de exploitatie drukken. De ramingen en prognoses zijn gebaseerd op een groot aantal uitgangspunten en kennen een nauwkeurigheid die past bij de verkenning die in deze scenarioschetsen zijn gedaan.

4.2 Uitgangspunten

4.2.1 Eigendom, exploitatie en btw

Als uitgangspunt geldt dat het openluchtbad gemeentelijk eigendom wordt en op gemeentegrond wordt gesitueerd. De kosten van grondverwerving zijn vooralsnog "pro memorie" opgenomen. De gemeente verhuurt het openluchtbad aan een bestaande of daartoe nog op te richten rechtspersoon die ook de exploitatie verzorgt. Een besloten vennootschap ligt daarbij het meest voor de hand, maar ook een stichting of zelfs vereniging¹⁷ behoort tot de mogelijkheden. Voor de horecaexploitatie geldt dat deze vrijgesteld van btw zal zijn¹⁸.

Sinds 1 januari 2019 is de Europese btw-sportvrijstelling geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Als uitgangspunt voor de stichtingskosten en exploitatieresultaten geldt dat de baten van btw zijn vrijgesteld en dat de btw over de lasten compensabel is via de SPUK-regeling (specifieke uitkering stimulering sport) voor gemeenten en/of de BOSA-regeling (Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties) voor sportbedrijven, stichtingen en amateursportverenigingen. De btw is in de exploitatieprognoses daarom buiten beschouwing gelaten.

4.2.2 Stichtingskosten

Voor het openluchtbad dienen productvisies, programma's van eisen, faseringsplan, investeringsramingen, exploitatieprognoses en/of beheerplannen te worden opgesteld. Nadat hierover principebesluiten zijn genomen, kan de feitelijke ontwikkeling in gang worden gezet door de noodzakelijke procedures te starten voor ontwerp, grondverwerving, realisatie, fasering, vergunningen, et cetera. Deze procedures vergen een aanzienlijke hoeveelheid tijd en inzet van deskundigen uit vele disciplines.

Om desalniettemin een beeld te kunnen schetsen van de financiële consequenties van de scenario's zijn op hoofdlijnen stichtingskostenramingen opgesteld aan de hand van een groot aantal, al dan niet verifieerbare, uitgangspunten. Enkele algemene uitgangspunten betreft de navolgende.

- Alle bedragen zijn op duizendtallen afgerond.
- Alle bedragen zijn exclusief btw en exclusief indexering van datum raming tot aan start bouw.
- Het gehanteerde prijspeil is van najaar 2022.
- Materiaalkeuzes en onvoorziene omstandigheden kunnen wijzigingen met zich meebrengen.
- Stelposten en bijkomende kosten zijn indicatief en situatieafhankelijk.
- Als uitgangspunt geldt vooralsnog dat vanuit wet- en regelgeving geen belemmeringen gelden voor de realisatie van het openluchtbad. Een en ander dient nader te worden onderzocht.

¹⁷ Zie bijlage 2.

¹⁸ Voor sportorganisatie geldt een vrijstelling tot een maximumbedrag aan omzet van € 68.067.

- Duurzaamheidsmaatregelen die getroffen kunnen worden, zijn bij de stichtingskostenramingen van de betreffende scenario's inbegrepen voor zover deze het niveau van het bouwbesluit niet te boven gaan of bedrijfseconomisch onverantwoord zijn¹⁹.
- Uitkomende grond kan elders worden gebruikt, zonder dat daar aanvullende kosten aan zijn verbonden (gesloten grondbalans).
- Renteverlies over de bouwkosten is bij de stichtingskostenraming inbegrepen.
- Afhankelijk van de diverse factoren die tijdens de verdere planvoorbereiding, ontwerp-, bestek- en uitvoeringsfase nader dienen te worden uitgezocht, dienen de genoemde stichtingskosten te worden beschouwd met een onzekerheidsmarge.

Niet inbegrepen zijn de volgende eventuele realisatieaspecten:

- eventuele planschade / bestuurscompensatie;
- de gemeentelijke interne kosten die gemoeid zijn met de ambtelijke inzet bij de voorbereidingen en realisatie;
- de kosten voor te realiseren en / of aan te passen extern infrastructurele voorzieningen behoudens de aansluitingen en parkeervoorzieningen;
- nutsvoorzieningen buiten de perceelsgrens (bijv. leidingtracés en/of verzwarings van aansluitingen in het openbare elektriciteits-/ rioolnet);
- bijzondere bouwplaatskosten (zoals aanleggen bouwweg buiten perceelsgrens, tijdelijke bruggen, et cetera).

Evenmin inbegrepen, tenzij anders vermeld, zijn de volgende voorzieningen:

- geklimatiseerde was- en kleedruimten;
- drenkelingendetectiesysteem;
- cameratoezicht op de parkeerplaats, verkeersruimten, ligweide en bassins;
- grondonderzoek;
- beweegbare bassinbodems.

4.2.3 Duurzaamheid

In plaats van een gasinstallatie worden zonnepanelen (PV) toegepast die in zowel de elektriciteits- als warmwaterbehoefte voorzien. Het bad heeft dan geen gasinstallatie en -aansluiting maar is 'all-electric' en voorzien van warmtepompen en elektrische warmwaterboilers. Omdat zowel het zwembad- als douchewater zonder gas worden verwarmd, is het elektriciteitsverbruik aanzienlijk. Het merendeel hiervan kan worden opgewekt met de eigen zonnepanelen maar op bewolkte dagen en aan de opstart in het voorseizoen moet er per saldo veel elektriciteit van het net worden afgenomen. Daar staat tegenover dat de zonnepanelen buiten de reguliere openstellingstijden energie opwekken die aan het net wordt terug geleverd en (deels) kan worden verrekend. De mate, termijn en tarieven van deze teruglevering is echter zeer onzeker. In de exploitatieprognoses is daarom rekening gehouden met een ruime onnauwkeurigheidsmarge.

4.2.4 Exploitatieprognose

Op de exploitatieprognoses zijn de volgende uitgangspunten van toepassing.

- Voor baten en lasten is er een jaarlijkse inflatiecorrectie gehanteerd.
- Alle bedragen zijn op prijspeil voorjaar 2023, exclusief btw en op duizendtallen afgerond.
- Exploitatietekorten worden jaarlijks door de gemeente aangezuiverd.

¹⁹ Onder een bedrijfseconomisch verantwoorde investering wordt in dit verband een investering verstaan waarvan de kapitaallasten worden gecompenseerd door de besparing op de exploitatielasten.

- Geen rekening is gehouden met:
 - herinvesteringen die na jaren nodig kunnen zijn voor behoud van aantrekkingskracht;
 - onvoorziene omstandigheden zoals bijvoorbeeld natuurrampen, pandemieën maar ook een veranderende concurrentiekracht die vanuit het regionale aanbod van binnensport- en/of evenementenaccommodaties wordt uitgeoefend.
- Voor het bepalen van de kapitaallasten gelden de volgende uitgangspunten.
 - te financieren stichtingskosten 100%
 - rentepercentage 3,5%
 - rente- en afschrijvingstermijnen²⁰ annuïtair
 - bouw- en bijkomende kosten 40 jaar
 - installatie-, inrichtings- en inventariskosten 20 jaar

4.3 Baten en lasten

De exploitatieprognoses van de drie varianten zijn uitgewerkt in de afzonderlijke bijlage 3. De resultaten zijn als volgt samengevat.

Kenmerk ramingen en prognoses	Basis	Uitgebreid	Luxe
Ruimtebeslag in m ² b.v.o.	5.500	11.000	21.000
Stichtingskosten in € 1.000	5.500	9.300	17.000
Gemiddeld bezoekaantal per jaar	40.000	65.000	100.000
Exploitatiebaten jaar 1 in € 1.000	146	241	448
Exploitatielasten jaar 1 in € 1.000	646	1.041	1.749
Exploitatieresultaat jaar 1 in € 1.000	-500	-800	-1.300
Gemiddeld jaarlijks exploitatieresultaat jaar 1-20 in € 1.000	-542	-861	-1.380

Tabel 13. Samenvatting exploitatieprognoses varianten

²⁰ De kosten van afschrijving worden tevens als aflossing beschouwd.

5 ZOEKGEBIEDEN LOCATIES

5.1 Inleiding

Voor de vestiging van een openluchtbad in Assen kunnen meerdere locaties in aanmerking komen. Desgevraagd zijn hiervoor de volgende zoekgebieden kenbaar gemaakt.

1. Havenkwartier / Centrum
2. Bonte Weaver / Stadsbroek
3. Baggelhuizerplas
4. Noorderpark / Pittelo / Peelo
5. TRZ / voormalig verkeerspark Assen

5.2 Kenmerken

Van de bovenstaande zoekgebieden zijn de volgende kenmerken gegeven.

5.2.1 Havenkwartier / Centrum

De gebiedsontwikkeling in (de buurt van) Havenkwartier / Centrum kan met de komst van een openluchtbad worden aangejaagd en versterkt. Dit heeft als positief effect dat er een aantrekkelijker, nieuw, gemixt woongebied ontstaat met een openluchtbad dat zowel goed zichtbaar als goed bereikbaar (vlakbij het station) is voor zowel de Assenaar als de regio. Het bad kan hierdoor ook een regiofunctie vervullen mits daarvoor voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn c.q. aangelegd kunnen worden.

5.2.2 Bonte Weaver / Stadsbroek

Aangezien De Bonte Weaver al beschikt over twee openluchtbassins met een gezamenlijke wateroppervlakte van circa 350 m², kan hier op zowel de stichtingskosten als exploitatielasten fors worden bespaard mits de omgeving en bedrijfsvoering hierop worden aangepast. Deze aanpassingen betreft onder andere de volgende.

Uitbreidingsruimte

hoewel De Bonte Weaver / Stadsbroek al over voorzieningen voor een openluchtbad beschikken, kunnen deze niet per definitie onbelemmerd worden uitgebreid naar het volledige ruimteprogramma van de basis-, uitbreidings- of luxe variant. Gezien de situering van de huidige openluchtbassins ligt het voor de hand om de eventuele uitbreiding ten noorden / oosten daarvan te realiseren. Hiervoor dient de ontsluitingsweg Kortbossen te worden verplaatst c.q. verwijderd waarna ruimtelijk alsnog alleen de basisvariant lijkt te kunnen worden ingepast. Als alternatief zou elders op Stadsbroek en nabij De Bonte Weaver een locatie kunnen worden aangewezen maar dan vervalt het voordeel van de bestaande openluchtvoorzieningen (en aansluitingen) van De Bonte Weaver.

Parkeren

Bij De Bonte Weaver / Stadsbroek staan weliswaar al veel parkeerplaatsen ter beschikking maar daarmee volstaat de bestaande parkeercapaciteit niet per definitie voor de uitbreiding van het openluchtbad. Mogelijk dient de parkeercapaciteit hiertoe te worden uitgebreid hetgeen een extra ruimtelijke opgave oplevert.

Bedrijfsvoering

In paragraaf 2.6.6 is al gesteld dat mensen die uitsluitend een openluchtbad willen bezoeken, minder snel geneigd zijn om dit bij De Bonte Weaver in de huidige vorm te doen. Een afzonderlijke openstelling en entreemogelijkheid zou hier verandering in kunnen brengen maar zou ook afbreuk doen aan het totaalconcept van De Bonte Weaver. Toch is dit wel een vereiste om alle inwoners en gasten van Assen een laagdrempelige toegang tot een openluchtbad te bieden. De exploitatieprognose van de basis-, uitgebreide en luxe variant laten zien dat hiervoor geen winstgevende exploitatie kan worden gevoerd en er dus een jaarlijkse gemeentelijke exploitatiebijdrage nodig is om de realisatie en de openstelling te waarborgen.

Door meer inzet op een omgeving die al goed werkt zal een openluchtbad op deze locatie evenwel alle bestaande functies en de regionale aantrekkingskracht van het gebied versterken en kan er op de stichtingskosten van het openluchtbad worden bespaard.

5.2.3 Baggelhuizerplas

Ook voor de Baggelhuizerplas geldt dat vanwege de reeds bestaande voorzieningen op zowel de stichtingskosten als exploitatielasten kan worden bespaard mits de omgeving en bedrijfsvoering hierop worden aangepast. Vooral parkeerplaatsen, ontsluitingsweg, ligweide en horeca zijn al aanwezig waardoor de locatie voor Assenaren al bekend is en ook vanuit de regio per auto eenvoudig bereikbaar is. Hoewel er voor de realisatie van een openluchtbad groen / natuur moet wijken, lijkt er ook voor de luxe variant voldoende ruimte te zijn.

5.2.4 Noorderpark / Pittelo / Peelo

Hoewel dit zoekgebied niet nader gespecificeerd is, zal een openluchtbad hier voor een aantrekkelijker en gezonder Assen-Noord zorgen. De locatie trekt mensen naar deze wijken toe en voor relatief veel inwoners komt het zwembad op loop- en/of fietsafstand te liggen. Daarmee lijkt dit zoekgebied een vooral lokale aantrekkingskracht uit te oefenen. Een nadere specificatie van de locatie kan een indicatie geven voor de mate waarin het bad ook vanuit de regio zal worden bezocht.

5.2.5 TRZ / voormalig verkeerspark Assen

De Toeristisch Recreatieve Zone en het voormalig verkeerspark bevinden zich naast het TT Circuit waarmee het zoekgebied goed ontsloten is vanuit het (snel-)wegennetwerk maar matig tot slecht bereikbaar is voor de Assenaar. Daarmee zal het openluchtbad in dit zoekgebied een regionale functie moeten hebben en, gezien de schaalgrootte van het gebied, bij voorkeur geclusterd moeten worden met andere dagrecreatieve voorzieningen.

5.3 Conclusies

De bovenomschreven zoekgebieden lijken voor de geschiktheid van de openluchtbadvarianten op uitsluitend het criterium ruimte de volgende indicaties te geven.

Zoekgebied	Basis	Uitgebreid	Luxe
1. Havenkwartier / Centrum	+	-	-
2. Bonte Weaver / Stadsbroek	+	±	-
3. Baggelhuizerplas	±	+	+
4. Noorderpark / Pittelo / Peelo	+	±	-
5. TRZ / voormalig verkeerspark Assen	-	±	+

Tabel 14. Indicaties geschiktheid zoekgebieden

Voor een locatiekeuze dient bij voorkeur eerst de gewenste openluchtbadvariant te worden bepaald waarna de, nog nader te specificeren, locaties hieraan worden getoetst op criteria zoals de volgende.

- Grondeigendom
- Planologische (on-)mogelijkheden
- Ruimte en inrichting (waaronder bestaande voorzieningen en infrastructuur)
- Nabijheid en bereikbaarheid
- Sociale veiligheid
- Hinder en overlast
- Ontwikkelingspotentieel (ruimte voor groei en/of koppeling van functies)

6 VERVOLG

6.1 Inleiding

Dit rapport geeft geen antwoord op de vraag of en zo ja, welk buitenbad er in Assen moet komen. Deze keuze is voorbehouden aan een politiek-bestuurlijke afweging, waarin de gemeentelijke ambities alsmede de bereidheid en mogelijkheid tot het beschikbaar stellen van de structureel benodigde financiële middelen essentieel zijn.

Deze rapportage beoogt handvatten te bieden waarmee de gemeente Assen tot deze besluitvorming kan komen. Hiertoe kunnen onder andere de volgende afwegingen worden gemaakt.

- Wel of geen zwembad?
- Voor wie is het zwembad bedoeld?
- Functioneel en/of recreatief?
- Beschikbaarheid middelen?
- Omvang en voorzieningenniveau?
- Geschikte locatie?

6.2 Mogelijke afwegingen

A. Wel of geen zwembad?

Belangrijk bij het bepalen van het ambitieniveau is de constatering dat er op basis van het beschikbare aanbod van zwemwater in de omgeving van Assen geen absolute noodzaak bestaat om een nieuw buitenbad te realiseren. De Asser inwoners kunnen immers gebruik maken van een omvangrijk aanbod aan openluchtbaden en zwemplassen. Binnen de gemeentegrenzen van Assen bevinden zich zelfs al twee openluchtbaden bij Witterzomer en De Bonte Wever die echter niet, respectievelijk niet laagdrempelig (openstelling en tarieven) zijn opengesteld voor inwoners en gasten die uitsluitend een openluchtzwembad willen bezoeken. Hiervoor kan worden uitgeweken naar diversen openluchtbaden in de regio waarvan De Leemdobben op zo'n 13 kilometer afstand de dichtstbijzijnde is. Daarnaast beschikt Assen met de Baggelhuizerplas over een grote openlucht zwem-/recreatieplas waar ook in de buitenlucht kan worden gezwommen. Het zwemwater in deze plas is niet geconditioneerd maar op het gemiddelde van de meetgegevens van de laatste vier badseizoenen wel van uitstekende kwaliteit bevonden.

Niettemin is het denkbaar dat Assen toch over een eigen buitenzwembad wil kunnen beschikken. Overwegingen die tot deze wens kunnen leiden, zijn:

- dat de gemeente Assen op basis van haar inwoneraantal en regiofunctie zelf een buitenzwembad aan haar inwoners wil aanbieden;
- dat de gemeente Assen de aantrekkingskracht van bestaande openlucht accommodaties, zoals vooral de Baggelhuizerplas, en de daarop reeds aanwezige voorzieningen nog verder wil versterken;
- dat de gemeente zelf regie wenst te voeren op het zwemaanbod en hierin niet afhankelijk wil zijn van haar buurgemeente(n).

B. Voor wie is een zwembad bedoeld?

Als wordt besloten dat Assen over een eigen buitenzwembad wenst te beschikken, dient de vervolgvraag zich aan op welke doelgroep(en) deze accommodatie zich zal moeten richten. Een accommodatie die primair wordt gerealiseerd om te voorzien in de basiszwembehoeften van de eigen inwoners ziet er immers anders uit dan een buitenbad waarmee wordt beoogd om gasten uit de wijde regio naar Assen te halen. Voor de basisbehoefte van de eigen inwoners kan worden volstaan met een bescheiden buitenbad zonder al te veel “toeters en bellen”. Naarmate men echter een groter verzorgingsgebied wil kunnen bereiken zal het aanbod in functies en voorzieningen grootschaliger moeten zijn en ook onderscheidend ten opzichte van bestaande (buiten)zwembaden in de omgeving.

C. Functioneel en/of recreatief?

Samenhangend met de vorige vraag dient ook de uitstraling van het bad te worden bepaald. Wordt gekozen voor een zuiver functionele (basis)voorziening dan zijn met name een wedstrijdbassin en een doelgroepen-/speelbassin noodzakelijke elementen. Indien de gemeente met name tegemoet wil komen aan de recreatieve zwembehoefte dan zijn de bijkomende voorzieningen als een recreatiebassin, waterglijbaan, duiktoren en een aantrekkelijke ligweide onderscheidende elementen die veel bezoekers zullen aanspreken.

D. Beschikbaarheid middelen?

Het spreekt voor zich dat bij de afweging ook een financiële toets dient plaats te vinden. In algemene zin geldt dat de keuze voor een buitenbad te allen tijde leidt tot een structureel beslag op gemeentelijke middelen. Los van de eenmalige investering heeft een zwembad te maken met een structureel exploitatietekort dat door de gemeente moet worden aangezuiverd. Naarmate de omvang en het voorzieningenniveau worden uitgebreid, neemt ook de omvang van het structurele tekort toe en stijgt het beslag op de gemeentelijke middelen. Deze relatie blijkt ook uit de financiële doorrekening van de drie varianten.

Vanuit dit oogpunt dienen de wensen en ambities dan ook te worden getoetst aan de financiële mogelijkheden van de gemeente én de bereidheid om de beschikbare middelen aan te wenden voor een buitenbad. Naast de afweging of de maatschappelijke waarde van een buitenbad (zowel basis-, uitbreidings- als luxe variant) de uitgaven hiervoor rechtvaardigt, kunnen ook mogelijk overige op handen zijnde gemeentelijke uitgaven in deze afweging worden betrokken om tot een goede verdeling van maatschappelijke middelen te komen.

E. Omvang en voorzieningenniveau?

Op basis van de beantwoording van deelvragen A t/m D kan een voldragende keuze worden gemaakt voor één van de varianten dan wel een combinatie hiervan. In deze fase kan de gewenste omvang van de gewenste accommodatie worden bepaald alsmede de daarin onder te brengen functies en voorzieningen.

F. Geschikte locatie

De laatste stap voordat tot definitieve besluitvorming kan worden gekomen, is het zoeken van een geschikte locatie om de gewenste bassinconfiguratie te situeren.

6.3 Ontwikkeling en realisatie

Om in de nieuwbouwvarianten tot de daadwerkelijke openstelling van het bad te komen, zijn in deze paragraaf op hoofdlijnen de kaders van de ontwikkelingsprocedure geschetst, uitgaande van gemeentelijke grondeigendom zonder ontwikkelingsbelemmeringen. Hierbij is ingegaan op de acties die moeten worden ondernomen (prioritering), binnen welk tijdpad een en ander gestalte kan krijgen (planning) en wie hiervoor als “trekker” dient te fungeren (verantwoordelijken). Ook is een risicoanalyse opgenomen.

6.3.1 Marsroute

Actie	Planning	Regie	Uitvoering
1. Locatie en variantkeuze	najaar 2023	gemeente	gemeente
2. Onderzoek / visieontwikkeling	voorjaar 2024		
a. Voorbereidingskrediet en samenwerkings-overeenkomst		gemeente	gemeente
▪ ontwikkeling			
▪ begeleiding			
b. Programma van eisen (PvE)		gemeente	adviseurs
▪ functioneel PvE			
c. Locatie		gemeente	gemeente
▪ vooronderzoek vergunningen/procedures			
d. Kaderstelling		gemeente	gemeente
▪ tarieven, openstelling, programmering			
e. Aanbestedingsadvies			
▪ realisatie		gemeente	adviseurs
▪ exploitatie		gemeente	adviseurs
3. Definitie en voorbereiding	voorjaar 2025	ontwikkelaar	adviseurs
a. Locatievoorbereiding			
▪ div. onderzoeken			
▪ terrein- in- en hoogtemeting			
▪ inspectie belendingen			
b. Technisch programma van eisen			
c. Aanbesteding ontwikkeling/exploitatie			
4. Ontwerp- en planontwikkeling	najaar 2025		
a. Accommodatie		ontwikkelaar	
▪ schetsontwerp, VO en DO			architect
▪ advies constructies			constructeur
▪ advies installaties			adviseurs
b. Omgeving			
▪ ruimtelijke onderbouwing		ontwikkelaar	adviseurs
▪ inrichting landschap		ontwikkelaar	adviseurs
▪ sanering/sloopadviezen		gemeente	adviseurs
c. Bestek		ontwikkelaar	adviseurs
5. Procedures en vergunningen	najaar 2026	ontwikkelaar	gemeente
6. Start realisatie	najaar 2027	directie	aannemer
7. Start exploitatie	voorjaar 2029	exploitant	n.t.b.

Tabel 15. Marsroute

6.3.2 Risicoanalyse

Bij de ontwikkeling en realisatie kunnen zich omstandigheden voordoen die een kostenverhogend en/of vertragend effect hebben. Hierop kan als volgt worden geanticipeerd.

1. Het programma van eisen (PvE) is niet te realiseren binnen het beschikbaar budget

- Signaleren : opstellen stichtingskostenraming op basis van PvE
- Minimaliseren : nagaan of in het PvE opgenomen capaciteiten realistisch / wenselijk zijn en in goed overleg met partijen doorvoeren van aanpassingen waar mogelijk
- Elimineren : bezien of "nice-to-haves" kunnen vervallen om "must-haves" mogelijk te maken

2. Budgetoverschrijding tijdens de bouw (meerwerk)

- Signaleren : opstellen stichtingskostenraming op basis van concept faseresultaten (PvE, VO, DO, bestek), bij aanbesteding van bouwwerkzaamheden door aannemers open begroting laten indienen
- Minimaliseren : op basis van deskundigheid als projectmanager een inhoudelijke bijdrage leveren aan uitwerking van PvE, ontwerp en bestek
- Overdragen : kwaliteit van aanbestedingsstukken bewaken onder meer door architect te verplichten zijn bestek tot op uitvoeringsniveau uit te werken, zodat bij inschrijving het risico is geminimaliseerd en uitvoerende partijen eventueel resterend risico voor een belangrijk deel op zich nemen

3. Vertraging (voorbereidings-/ontwerpfase)

- Signaleren : regelmatig overleg in allerlei samenstellingen waarbij de stand van zaken binnen het project worden gedeeld
- Minimaliseren : goede verslaglegging, bewaken afgesproken acties door middel van heldere actielijsten

4. Vertraging (realisatiefase)

- Signaleren : regelmatig overleg in allerlei samenstellingen waarbij de stand van zaken binnen het project worden gedeeld
- Minimaliseren : kwaliteit van aanbestedingsstukken bewaken onder meer door architect te verplichten zijn bestek tot op uitvoeringsniveau uit te werken, zodat na aanbesteding geen nieuwe inzichten ontstaan over technische uitwerking / detaillering

5. Vergunningsprocedures en bezwaren

- Signaleren : goed overleg met betrokken gemeentelijke ambtenaren, tijdig en interactief communiceren met omwonenden om zwaarte en inhoud van mogelijke bezwaren in kaart te brengen
- Minimaliseren : nagaan of aanpassingen mogelijk zijn die evt. bezwaren wegnemen of afzwakken
- Elimineren : zorgdragen voor een zorgvuldige uitvoering van de procedure, zowel inhoudelijk (onderzoeken) als procedureel (inspraak, publicatie, zienswijzen, etc.)

6. Politiek-bestuurlijk draagvlak kalft af

- Signaleren : goed overleg houden met de bestuurlijk / ambtelijk opdrachtgever
Minimaliseren : zorgen voor transparantie in het proces/draagvlak onder gebruikers / bewoners, eventuele (ernstige) afwijkingen buiten de overeengekomen kaders tijdig en voorzien van oplossingen communiceren

7. Opdrachtnemers (architect, aannemers, leveranciers) gaan failliet

- Signaleren : in aanbestedingsprocedures goede aandacht voor financieel-economische draagkracht
Minimaliseren : voor de grotere opdrachten gebruik maken van bankgaranties en betalingsschema's op basis van werkelijk uitgevoerd werk

8. Visie van de architect sluit niet aan bij de visie van de opdrachtgever/gebruikers

- Signaleren : in aanbestedingsprocedure opnemen dat de geselecteerde architecten hun visie moeten indienen
Elimineren : gebruikers intensief betrekken bij verdere uitwerking van visie tot ontwerp (werkgroep ontwerp)

9. De architect beschikt niet over de noodzakelijke vaardigheden

- Signaleren : in aanbestedingsprocedure vragen naar relevante referentieprojecten c.q. relevante karakteristieken van het bureau
Elimineren : minimumeis hanteren dat architecten zowel moeten beschikken over esthetische kwaliteit als deskundigheid op het gebied van bouwvoorbereiding en directievoering

10. Nieuwe wensen bij primaire actoren (gemeente/hoofdgebruikers)

- Signaleren : regelmatig overleg in allerlei samenstellingen waarbij de stand van zaken binnen het project worden gedeeld, uitvoeren communicatieplan
Minimaliseren : elke fase afronden met een fasedocument, waar primaire actoren zich akkoord mee moeten verklaren, zodat er een drempel wordt opgeworpen om terug te komen op uitgevoerde afspraken

11. Aannemers beschikken niet over de noodzakelijke vaardigheden

- Signaleren : in aanbestedingsprocedure vragen naar relevante referentieprojecten c.q. relevante karakteristieken van aannemers
Elimineren : minimumeis hanteren dat aannemers over relevante referentieprojecten dienen te beschikken en tevens aantonen eigen uitvoerend personeel in de organisatie te hebben, waarmee een goede indruk wordt verkregen van de organisatorische en bouwtechnische kwaliteit

12. (Neven)aannemers werken niet goed samen

- Signaleren : bij directievoering / toezicht nadrukkelijk zicht houden op de bouwwerkzaamheden
- Minimaliseren : aan uitvoerende partijen de contractuele verplichting (door middel van coördinatie-overeenkomst) opleggen om een resultaatgerichte samenwerking aan te gaan
- Overdragen : een coördinerend aannemer aanwijzen voor het gehele werk

13. Discontinuïteit projectmanagement

- Signaleren : n.v.t. (intern)
- Minimaliseren : projectmanagement “dubbel uitvoeren”, door de 1e projectmanager te laten assisteren door een 2e projectmanager. In geval van nood gaat daardoor geen kennis van (informele) processen verloren

BIJLAGEN

1. Vragenlijst openluchtbaden

Exploitatie (€)	VUL IN	
naam openluchtbad		
exploitatiejaar		
bouwjaar, eventueel ook renovatiejaar		
eigendom/exploitatie		
wateroppervlakte (m²)		
aantal baden in gemeente combi/overdekt/openlucht		
BEZOEK * 1.000		
recreatie		
banen zwemmen		
instructie		
verenigingen		
onderwijs		
overig		
totaal bezoek		
BATEN * €1.000		
opbrengst zwembadbezoek		
verhuur/bruto marge horeca		
overige baten		
exploitatiebijdrage / subsidie gemeente		
totaal baten		
LASTEN * €1.000		
kapitaallasten / huur		
personeel		
energie		
onderhoud		
administratie/verzekeringen/belastingen		
overige lasten		
totaal lasten		
VERBRUIKSEENHEDEN * 1.000		
Elektra kWh, eventueel ook opgewekt		
Gas m³		
Water m³		

Het jaartal waarop uw gegevens betrekking hebben; bij voorkeur 2022 of, ivm Corona, 2019

Vul beide in, kies uit: gemeente, stichting, BV, vereniging

Het totale wateroppervlak, inclusief peuterbassins

Vul alle drie in; ook als het getal nul is

Vul altijd het totaal in; zo mogelijk ook de onderverdeling

Vul altijd het totaal in; zo mogelijk ook de onderverdeling

Het totaal van elektra-, gas- en waterlasten, eventueel na aftrek van baten voor opgewekte elektriciteit

Al het onderhoud inclusief schoonmaak en chemicaliën

Vul altijd het totaal in; zo mogelijk ook de onderverdeling

De verbruikte en eventueel ook opgewekte elektriciteit

Het jaartal waarop uw gegevens betrekking hebben; bij voorkeur 2022 of, ivm Corona, 2019

Vul beide in, kies uit: gemeente, stichting, BV, vereniging

Het totale wateroppervlak, inclusief peuterbassins

Vul alle drie in; ook als het getal nul is

Vul altijd het totaal in; zo mogelijk ook de onderverdeling

Vul altijd het totaal in; zo mogelijk ook de onderverdeling

Het totaal van elektra-, gas- en waterlasten, eventueel na aftrek van baten voor opgewekte elektriciteit

Al het onderhoud inclusief schoonmaak en chemicaliën

Vul altijd het totaal in; zo mogelijk ook de onderverdeling

De verbruikte en eventueel ook opgewekte elektriciteit

Ruimte voor opmerkingen

Vragen, opmerkingen en retourneren vragenlijst (voor 1 december 2022): j.scherpenzeel@tienorganisatieadvies.nl

2. Vrijwilligersinzet

Aangezien eigenaren van publieksvoorzieningen dienen te voldoen aan hun zorgplicht jegens de bezoekers²¹, zijn zij in de praktijk terughoudend met het overdragen van verantwoordelijkheden aan niet-beroepskrachten. Mocht een rechtspersoon die voortvloeit uit een bewonersinitiatief hier naar het oordeel van de eigenaar voldoende toe geschikt (kunnen) zijn, kan worden overwogen de exploitatie van een openluchtbad hieraan over te dragen. Een en ander wordt dan geborgd in de vorm van een huur- en exploitatieovereenkomst.

Een goed voorbeeld hiervan is de Vereniging Openluchtbad Zwolle (zie tekstkader).

Bedrijfsvoering

Net als bij vele andere openluchtbaden komt ook deze vereniging voort uit burgerinitiatieven om het zwembad te behoeden voor sloop.

Groot voordeel van dergelijke organisaties is dat zij een grote achterban van zeer betrokken burgers vertegenwoordigen die, indien de organisatie erin slaagt de exploitatie te gaan voeren, de eerste jaren garant staan voor hoge bezoekaantallen.

Praktijkervaringen leren echter dat dit effect niet altijd duurzaam is en dat de inzet van vrijwilligers sterk terug kan lopen. Een ander nadeel dat deze organisaties ervaren, is dat de bedrijfsvoering vrijwel nooit optimaal kan worden afgestemd op de onvoorspelbare weeromstandigheden. Om deze risico's te vermijden, is het Openluchtbad in Zwolle uitsluitend toegankelijk voor leden. Niet-leden kunnen beperkt geïntroduceerd worden tegen een relatief hoog tarief. De abonnementen zijn in de voorverkoop aanzienlijk goedkoper dan in het seizoen en eenmaal lid geworden, kan niet later dan voor 1 november van het jaar voorafgaand aan de start van het nieuwe seizoen worden opgezegd. Daarbij is het mogelijk dat tijdens 'topseizoenen' een ledenstop in werking treedt.

Het voorbeeld van het openluchtbad Zwolle leert dat er mogelijkheden zijn om de inzet van vrijwilligers te waarborgen. Alle leden zijn verplicht vrijwilligerswerk te doen; afkoop is niet bespreekbaar. Bij kinderen jonger dan 16 jaar moeten de ouders/verzorgers het vrijwilligerswerk doen. Senioren in de pensioengerechtigde leeftijd zijn vrijgesteld van vrijwilligerswerk.

In het soort vrijwilligerswerk dat men dient te verrichten, hebben de leden de vrije keuze uit de navolgende werkzaamheden.

Openluchtbad Zwolle

Met een bevolkingsaantal van 131.000 inwoners bestaat er in de provinciehoofdstad Zwolle een potentieel grote behoefte aan zwemwater, hetgeen geboden wordt door 'slechts' één openbaar overdekt bad, één openluchtbad en vier recreatieplassen; de Wijthmenerplas, de Agnietenplas, de Wijde Aa en de Sekdoornse plas. Hoewel openbaar overdekt zwembad "De Vrolijkheid" sinds 2012 de overdekte zwembaden Hanzebad en Aa-bad vervangt met een per saldo groter zwemwateroppervlak, is de totale hoeveelheid overdekt zwemwater in Zwolle relatief beperkt. Met het aanbod van recreatief te gebruiken oppervlaktewater en het openluchtbad is er een ruime hoeveelheid openluchtwater voorhanden. Desalniettemin heeft de Vereniging Openluchtbad Zwolle over bezoekaantallen niet te klagen. De vereniging telt gemiddeld ruim 5.000 leden die, inclusief introducees per seizoen van circa achttien weken circa 100.000 maal een bezoek aan het bad afleggen.

Bron: www.zwolle.nl / www.openluchtbadzwolle.nl

²¹ Als eigenaar van de accommodatie en belanghebbende bij de te verlenen diensten blijft de gemeente zorgplichtig voor de bezoekers en dientengevolge aansprakelijk tenzij deze expliciet, bij overeenkomst en juridisch gewaarborgd aan een rechtspersoon is overgedragen.

- Toezichthouder Twee maal drie uren toezicht houden onder supervisie van de badmeester. Een toezichthouder is minimaal 18 jaar en in het bezit van een zwemdiploma.
- Schoonmaak Drie maal twee uren schoonmaak rondom sluitingstijden.
- Ondersteuning kassa Twee maal drie uren onder supervisie van een medewerker van de kassagroep of in opdracht van de badmeester van dienst.
- Badrandverzorging Twee maal twee uren (zwaar werk) per seizoen en altijd na 20.00 uur.
- Bemonstering Gedurende enkele opeenvolgende dagen watermonsters nemen en hierop enkele analyses uitvoeren. Deze werkzaamheden vereisen kennis van laboratorium werkzaamheden.

Juist bij dergelijke organisatievormen is het van groot belang dat coördinerende en leidinggevende taken door beroepskrachten wordt verricht. Het openluchtbad beschikt daarom over een team van beroepskrachten die niet meer dan twintig weken per jaar in het bad werkzaam zijn.

Het team wordt aangevoerd door de beheerder die tevens het besluit neemt om het bad niet open te stellen bij slecht weer. Hiervan is in de regel sprake bij onweer, harde wind, aanhoudende regen, temperaturen van 15°C of lager. Als gevolg hiervan is het bad, ook bij gebrek aan bezoekers, regelmatig gesloten.

Voor de gemeente Assen geldt als belangrijke beperking dat zich geen burgerinitiatief aandient voor het bemensen van een te realiseren openluchtbad. Daarbij is de bevolkingsomvang van Assen maar iets meer dan de helft van Zwolle waardoor betwijfeld kan worden of een op te richten 'zwembadvereniging' voldoende leden zal kunnen werven om de benodigde exploitatie- en beheertaken uit te voeren.